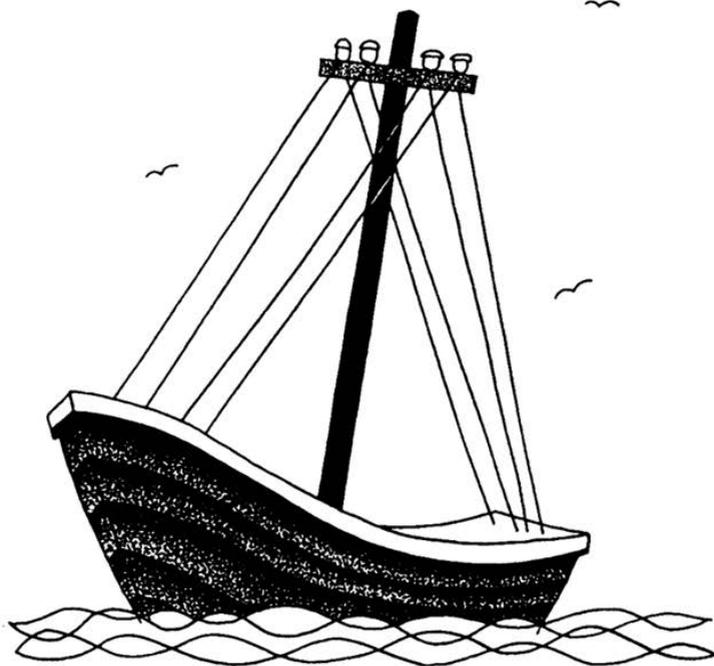

DNEŠEK V BIBLICKÉ PERSPEKTIVĚ

Biblické úkoly mládeže

JEREMJÁŠ

SEBEPOJETÍ

DĚJINY KŘESŤANSKÉ CÍRKVE

**DNEŠEK
V BIBLICKÉ
PERSPEKTIVĚ**

II/4

Biblické úkoly pro mládež

© Union néerlandaise – Union franco-belge, 1995-1999
Johan Delameilleuere
Lex Van Dijk

CLUB UFBA
B. P. 7
77 350 Le Mée sur Seine, France

DNEŠEK V BIBLICKĚ PERSPEKTIVĚ II/4
Biblické úkoly pro mládež

Překlad Pavla Šustková

Ilustrace Olga Pazerini

Technická redakce Stanislav Bielik, Miroslav Priehradný

Vydal Advent-Orion s.r.o., Vrútky

pro oddělení mládeže Česko-Slovenské unie CASD

Tisk Tlačiareň alfaPRINT, Martin

ISBN 80-7172-768-7

OBSAH

Jeremjáš

1. Syn kněze se dostává na okraj společnosti	7
2. Nůž v ráně	15
3. Až do konce	23
4. Více než žalozpěv	31

Sebepojetí

5. Bůh je na nebi a já na zemi	39
6. Kdo jsem?	47
7. Ty a já	55
8. Bůh, ty a já	63
9. Být sám sebou	71

Dějiny křesťanské církve

10. „Pojďte za mnou!“	79
11. „Budete mi svědky až na sám konec země“	87
12. „Přeplav se do Makedonie a pomoc nám“	95
13. „Ti, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří“	103

***Rady a informace pro učitele a studenty k jednotlivým úkolům
najdete na internetové adrese: www.casd.cz/bum***

JAK NA TO?

Každý úkol je tematicky ucelený a rozdělený do jednotlivých dní. A na jeden den je studijního materiálu tak akorát dost. Nechat si to vše na pátek večer by byl ten největší nesmysl. Asi jako bys chtěl několikahodinovým tréninkem dohnat týden nečinnosti. V tom případě bys z toho neměl požehnání, nanejvýš „duchovní svalovou křeč“.

Podívejme se na úkol. Jsou v něm následující znaky:

Najdeš zde základní text a úvodní otázku. Proč jsme ho za tebe nevy-psali? Ne, že bychom šetřili papírem. Když si však otevřeš svou Bibli, určitě tam objevíš mnohem více než jen odpověď na jednu otázku.

V poznámce najdeš mnoho informací. Podtrhni si, co je pro tebe nové a podnětné. A nestyď se o tom mluvit s kamarády. Možná budeš překvapen jejich reakcí.

I během dne si můžeš vzpomenout na to, co jsi studoval ráno. A večer už budeš možná mít svou přesnou odpověď. Vrať se k úkolu a poznamenej si na volné místo dole na stránce, k čemu jsi dospěl.

Nejdůležitější informace zkrácené do několika heslovitých poznámek. Ty si ale musíš nutně uložit. Jinak se ti celotýdenní bádání ztratí v záplavě informací, které ti v průběhu týdne prošly hlavou.

Otázky k diskusi by měly pomoci rozběhnout diskusi na dané téma v třídě mládeže. Ještě důležitější jsou však otázky, které si vytvoříš ty sám.

Poznamenej si, co bylo pro tebe nové: Čemu jsi nerozuměl, v čem jsi změnil dosavadní názor, co nového jsi zjistil...

K čemu ses tento týden na základě biblického studia rozhodl? S jakým úspěchem? Vyzkoušel sis to?

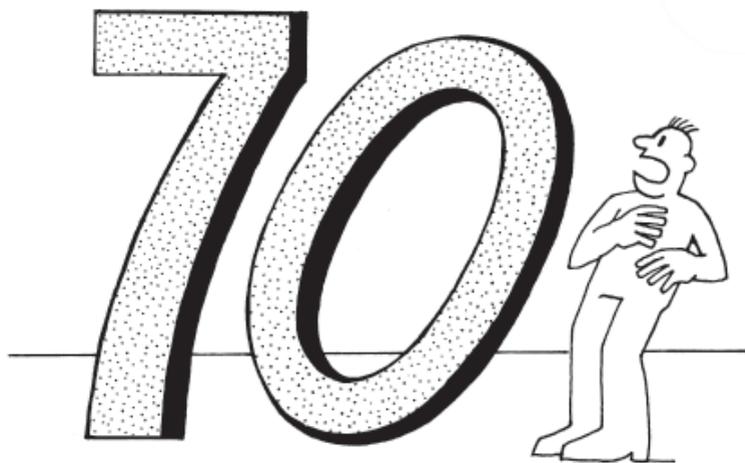
A co v sobotu?

Když při se při probírání v sobotní škole dokážeš podělit s ostatními o své obavy, zážitky, rozhodnutí, úspěchy a zklamání, potom se pro tebe třída mládeže stane kolektivem dobrých přátel a hodina biblického studia tou nejhezčí částí soboty.

SYN KNĚZE SE DOSTÁVÁ NA OKRAJ SPOLEČNOSTI

*„Ty mne, Hospodine, znáš a vidíš mě,
zkoušíš mé srdce, je s tebou,“ Jer 12,3a*

Představ si, že by se to stalo tobě. Jsi mladý, připravuješ se na budoucnost. Narodil ses v rodině, které si lidé váží, čeká tě kariéra, i ty budeš jistě uznávaný. Přitom můžeš bydlet v malé vesnici v předměstí metropole. Vypadá to na příjemný život. Vše bude zajištěno, tvá práce bude mít smysl... Co víc by sis přál!

Ale náhle se vše mění. Plány o studiu padly, je po tvých sociálních jistotách. Lidé se ti smějí, pohrdají tebou a odmítají tě. Všichni jsou proti tobě, od těch nejprostších po hlavní státní představitele. Totální odmítnutí! Každý je rád, když tě nevidí.

Přesně to se stalo Jeremjášovi, synu Chilkijáše, z Anatótu.

Neděle

Jer 1,4.5

O čem Bůh rozhodl?

Já, Pane?

Jeremjáš se narodil mezi léty 650-645 př. Kr. Vyrostl v poměrně klidné době. Až náhle, asi roku 626, vstoupil Bůh do jeho života neočekávaným způsobem. Měl s Jeremjášem úmysly, kterými se v jeho životě vše změnilo. Jeremiáš vystupuje z anonymity, začíná mu život dost nepohodlný, ale život v Boží službě.

Stalo se k němu slovo Hospodinovo. Bůh potřebuje Jeremjáše. Když ho oslovil, měl mladý muž hned po ruce logické zdůvodnění, poroč nemůže Boží pověření přijmout. Představ se, že by se ti stalo něco podobného.

- „Pane, ty potřebuješ mě?“
- „Ano, tebe! Znáš tě dobře. Rozumíš, já jsem tě učinil. Mám pro tvůj život speciální plán. Úkol je přesně pro tebe. Je to velký úkol! Budeš prorokem národů, můj mluvčím, Božím mluvčím.“
- „Já, Pane? Jak bych mluvil, jsem přece ještě moc mladý!“ Ano, když měl mít někdo v Izraeli slovo, měl mít alespoň třicet let. Ale Hospodin ví, co činí. Uklidňuje Jeremjáše.
- „Já tě znám. Neboj se, že vím jen o tvých kladných vlastnostech. Znáš dokonale i tvé slabosti, znám je lépe než ty.“

Čti Jer 1,7.8. Boží poslání není lehkovážné ani nezodpovědné. To poznáš při čtení 8. verše. Pán Bůh svěřuje závažný úkol, ale zároveň slibuje, že bude blízko, připraven pomoci.

K zamyšlení

- ♦ Jaká zdůvodnění bys měl v takové situaci ty?

Jer 1,10

Jaké dva hlavní úkoly dostal Jeremjáš?

Důležitá mise

Jeremjášovo poslání má dva aspekty: vytrhávat a bořit, ale také budovat a sázet. Není to přesná charakteristika úkolu člověka a zvláště křesťana? Umět rozpoznat, co není hodnotné, a postavit se na správnou stranu. Není snadné zůstat vyvážený. Jeremjáš musí umět rozeznat. Chápe, že je třeba odmítnout zlé, zříct se ho, potříit ho. Nestačilo by to ale, kdyby na jeho místě nepostavil novou, hodnotnou stavbu.

Všimněme si, že v popisu Jeremjášova poslání jsou čtyři negativní a jen dva kladné pojmy. Snad právě proto je tento prorok spojován se smutkem.

Jaká zaslíbení zároveň dostává Jeremjáš od Boha? Čti Jer 1,18.19

K zamyšlení

- ◆ Skrze koho mluví Bůh k lidem?
- ◆ Co je podle tebe třeba bořit a co budovat?

Úterý

Jer 20,10

Jaký postoj měli lidé k Jeremjášovi, když předkládal Boží vzkazy?

Štvanec pro Boží věc

V Boží službě, ale tolik odporu. Lákalo by tě to? Možná ano, protože takový úkol vyžaduje odvahu a vytrvalost, předpokládá schopnost snést rány. To se v Jeremjášově životě stále opakovalo. Dalo se to očekávat, protože zprávy o soudu lidé většinou nepřijímají s nadšením.

Čti Jer 12,6;15,17.

„Sedím osamocen,“ popisuje Jeremjáš své kontakty s lidmi. Je nepochopen, pronásledují ho, nemá přátele, dokonce ani u příbuzných nemá zázemí. Jak by mohl založit vlastní rodinu?! Je bez ženy, bez dětí! Čti Jer 16,1-4.

Několik měsíců uniká smrti (Jer 26,9.11), ale nakonec je uvězněn a proti své vůli odvečen do Egypta. Tam se jeho stopa ztrácí.

Přesto vytrval a vykonal pro Boží věc mnoho.

K zamyšlení

- ◆ Můžeme pro Jeremjášův život a působení použít běžná měřítka úspěšnosti?
- ◆ Podle jakých kritérií hodnotíš život?
- ◆ Byl Jeremjášův život úspěšný?

Jer 10,7-9

Jaké pocity měl Jeremjáš, když viděl reakci lidí, kvůli kterým vedl tak náročný život?

Mezi beznadějí a důvěrou

Řekni popravdě, jak si představuješ Jeremjáše. Jako vousatého, zarostlého muže v oděvu z hrubého plátna? Nebo jako statečného odvažlivce, který se ničeho nebojí a kterého je lépe neprovokovat?

Tak to určité ne! Jeremjáš je prorok, který dává více než ostatní průchod svým citům i pochybnostem. Není spokojen se svou pověstí proroka, který nese špatné zprávy. Posměch a odpor okolí mu zdaleka nejsou lhostejné. Proctví o neštěstí sděluje jen velmi těžce (Jer 17,16).

Za Jeremjášova života působili také proroci, kteří přinášeli líbivá, ale nespolehlivá proctví. Ty Izrael akceptoval mnohem snadněji. Čti Jer 28,6. Z Jeremjášových slov cítíme, jak by si byl přál, aby se raději naplnily tyto příjemné předpovědi. Přesto zůstával věrný Božímu poselství, protože - i když není vždy okamžitě příjemné - je kladné ve svém definitivním důsledku.

Čti Jer 15,15-21. Jeremjáš byl stále vystaven nebezpečí a nebyl vůči tomu imunní. Vždy připomínal Bohu jeho slib o ochraně a pomoci. Přitom se často ptá: Pane, proč? Nemůžeš to nějak změnit? Tak rád by někdy všeho nechal!

K zamyšlení

- ◆ Už se ti stalo, že bys rád něco vzdal? Jak jsi takovou krizi překonal?
- ◆ Čti Jer 29,11; Zjev 3,19. Myslíš, že jsi schopen akceptovat do důsledku tyto výpovědi o Boží vůli a Božích cestách s lidmi? Vysvětli svou odpověď.

Čtvrtek

Jer 20,9

Co bránilo Jeremjáši, aby vzdal své poslání?

Nedá se uniknout

Někdy už toho má Jeremjáš dost, nejraději by toho nechal, ale nedokáže to. Říká: Pane, jsi silnější než já, nedokážu ti odolat.

Od chvíle, kdy ho Bůh oslovil a kdy byl ustanoven Božím mluvčím, nemůže tomuto poslání uniknout. Samo jeho jméno mu je připomíná. Jeremjáš znamená: Pán znovu buduje. To je mobil jeho života. A prorokovi se to vlastně líbí: „Jakmile se objevila tvá slova, pozřel jsem je. Tvá slova mi byla veselím a radostí srdce. Nazývají mě tvým jménem, Hospodine, Bože zástupů!“ (Jer 15,16) Boží slovo má pro něho sílu ohně (Jer 23,29). Nedokáže si ho nechat pro sebe. A Bůh mu v jeho úkole pomáhá.

Bůh dal Jeremjášovi při jeho povolání slib, že mu vloží do úst svá slova (Jer 1,9), sdělí skrze něj věci, které lidé nejsou schopni sami v dané situaci objevit. A Jeremjáš se rozhodl, že k tomuto pověření přistoupí věrně.

Později se například stalo, že byl vyzván, aby lehkovážně pronesl slova, která ho mohla osvobodit (čti Jer 37). Pro něho však bylo rozhodující, zda to, co předává, je opravdu od Boha.

K zamyšlení

- ♦ Je dnes církev - ke které se hlásíš i ty - v nebezpečí, že by kvůli tomu, aby se vyhnula problémům, byla ochotna říkat něco jiného, než co řekl Bůh?

Dan 9,1-3

Co z Jeremjášova proroctví zaujalo Daniela?

Posílám tě

Bůh poslal lidem proroka Jeremjáše. Prorokova věrnost nebyla marná, i když on sám neviděl často kladný důsledek svého působení. Lidé ho vnímali jako nepříjemný hmyz. Později si ho ovšem začali vážit. Pochopili, že po tvrdou slupkou je srdce muže, který je zcela oddán svému národu. Mnohem později začal být považován za dobrodince národa. Matoušovo evangelium, určené především Židům, dokazuje, jak hluboký vliv měl Jeremjáš na svůj lid. Čti Mat 2,17; 16,13.14; 27,9.

Vraťme se k Danielovi, který studoval Jeremjášova proroctví. Předpověď o 70 letech vyhnanství Danielovi pomohla. Toto poselství bylo pro vyhnance světlym bodem.

Poselství proroků varují, ohlašují soud, oznamují pád, ale také vyzývají k pokání a slibují uzdravení. Tyto Boží zásahy mají jediný účel: obrátit lidi od cesty, která vede k destrukci. Za tímto účelem Bůh povolal také Jeremjáše a ustanovil ho svým mluvčím.

K zamyšlení

- ◆ Jak by dnes reagovali lidé na člověka, který by je napomínal?
- ◆ Proč Bůh často volil právě tuto formu sdělení - použil proroka jako mluvčího?

Uložit

1. Bůh vybral Jeremjáše k úkolu, který nečekal. Bůh zasáhl do života mladého muže jinak, než by si byl přál.
2. Bůh svěřil Jeremjášovi dva úkoly: oznámit dramatické události, které národu hrozí, a ukázat cestu, kterou je třeba jít.
3. Kvůli svému poselství je Jeremjáš neoblíbený. Národ ho odmítá, posmívá se mu nebo na něm páchá násilí. Jeho rodina se ho vzdává. Nemůže založit vlastní rodinu.
4. Jeremjáš touto situací trpí. Někdy ztrácí odvalu a přemýšlí o tom, že všeho nechá. Nakonec však opět pokračuje, protože miluje Boha a jeho slovo.
5. Později bylo jeho působení oceněno. Trvalo to však dlouhou dobu. I my můžeme mít užitek z jeho poselství.

Otázky k diskuzi

1. Podle jakých kritérií si Bůh vybírá člověka, kterému chce svěřit zvláštní poslání?
2. Pro jako poslání hledá Bůh lidi dnes?
3. Musí být dobrý křesťan oblíbený?
4. Co pomohlo Jeremjášovi, aby překonal strach, beznaději a malomyslnost? Máme k dispozici tytéž možnosti?
5. Jak můžeme poznat, že Bůh má pro někoho poslání? Má poslání pro každého? Existuje pro každého jediný způsob, jak sloužit Bohu, nebo jich může být víc? Podložte své odpovědi také biblickými texty.

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

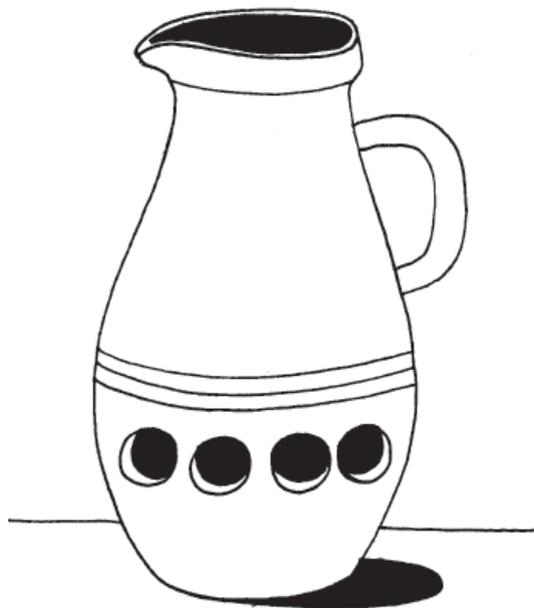

NŮŽ V RÁNĚ

2

„K němu se stalo slovo Hospodinovo za dnů judského krále Jóšijáše, syna Amónova, ve třináctém roce jeho kralování.“ Jer 1,2

Kolem roku 626 př. Kr. byl Jeremjáš povolán. Jeho prvním úkolem bylo prorokovat pohromu. Politická situace byla však v té době poměrně klidná. Pod vládou Jóšijáše se Juda těšil určité nezávislosti a skutečné prosperitě. Jóšijáš dokonce začal prosazovat náboženskou reformu. Ta však uspěla jen částečně a byla příliš povrchní. Jeremjáš ukazuje přesně, kde je rána.

Tento mladý prorok je lidem protivný. Ohlašuje Boží soudy nad Judou! A soud má vykonat mocný Babylon. V roce 602 př. Kr. se toto proroctví naplnilo ve vztahu k Božímu lidu. Babyloňané pronikali stále více do Palestiny. První deportace se uskutečnily za krále Nebúkadnesara. Mezi odvečenými byl i Daniel a jeho tři přátelé.

Tato temná stránka dějin Božího lidu nemusela nutně být napsána. Stačilo, aby lid přijal zprávy, které mu předával prorok Jeremjáš...

Neděle

Jer 1,11-13

Jaké dva předměty viděl Jeremjáš ve vidění?

Co vidíš, Jeremjáši?

Ihned poté, co je mladý Jeremjáš Bohem povolán, dostává vidění. Nejdříve vidí mandloňový prut. Bůh tím chce vysvětlit, že bdí nad tím, aby se jeho slovo uskutečnilo. Tomu lépe porozumíme, když víme, že jde zde o podobu slov: chaked = mandloňový prut, choked = bdít. Pán Bůh tedy bdí, dává pozor. Jsou věci, na které musí reagovat.

Mladý prorok dostává podruhé otázku: Co vidíš, Jeremjáši? Odpovídá, že kypící hrnec, který je obrácen sem od severu. Tady začíná Jeremjášova služba zvěstování vážných a smutných událostí. Neštěstí přijde od severu.

Když čteme knihu dále (Jer 4,5-18; 5,15-19), vidíme, jak se hrozba útoku blíží. Nakonec se už přímo uvádí jméno Babylonu. Babylonští přijdou od severu, přepadnou a dobudou zemi. Země bude zničena, obyvatelé zabiti nebo odvečeni. Čti Jer 4,23-29. Tento text je charakteristický Jeremjášův popis: návrat k nicotě. Proč se to stalo? Národ činil zlo a opustil Boha (Jer 1,16).

K zamyšlení

- ♦ Překvapuje tě, že laskavý Bůh, milující nebeský Otec, je tak přísný a náročný?
- ♦ Myslíš, že ten, kdo miluje, je náročný? (2 Moj 20,5.6)

Jer 2,13

Jakých dvou hlavních chyb se dopustil Izrael?

Když měníme bohy

Celý problém Izraele spočíval v tom, že postavil svého Boha stranou. Bůh se ale dále dával znát jako zdroj života.

Čti Jer 2,7. Bůh připravil Izraeli podmínky, po kterých toužil, když putoval pouští. Bůh mnohokrát zasáhl v jeho prospěch. Proto Jeremjáš zaznamenává Boží smutek nad reakcemi Izraele: Copak jste po tom všem, co jsem pro vás dělal, nemohli ode mne očekávat nic dobrého? Nemohli jste se na mne spolehnout? Musíte hledat někoho jiného? Potřebujete místo mne jiné bohy? Vždyť se od zdroje živé vody obracíte k dřevým cisternám!

Izrael nehledal ochranu u Boha, ale ve spojenectvích s jinými národy. Přesto nyní cítí, že se blíží krize. Tyto alianční snahy nepomáhají. „Co máš teď z cesty egyptské, z toho, že piješ vody Nilu? Co máš z cesty asyrské, z toho, že se napájíš vodami Eufratu?“

Obraz prázdných, dřevěných cisteren, kde nenajdeš vodu, když ji nejvíce potřebuješ, je velmi smutný. Izrael se mýlil, když chtěl najít lepšího partnera, než je Bůh.

K zamyšlení

- ♦ **Viš, co můžeš očekávat od Boha? Čím může být pro tebe? Čím zdůvodníš svou odpověď?**

Úterý

Jer 10,5

Co je typické pro bohy, které si Izrael přivlastnil?

Strašáci

Čti Jer 2,10.11. Proč provedl Izrael tak směšnou volbu? Co zaujalo místo Boha, když se ho Izrael zřekl? Copak to nějaký národ dělá, aby zaměnil bohy, když se ani o žádné bohy nejedná? ptá se zarmoucený Stvořitel.

Vše by to bylo k smíchu, kdyby tito bůžkové ze dřeva, potaženého zlatem, nebyli postaveni na místo Boha Stvořitele a Vykupitele.

Čti Jer 2,14.19. Izrael nezaměnil pouze Boha. I jeho vlastní určení se tím změnilo. Nebyl povolán k otroctví, neměl být otrokem, byl přece vysvobozen. Přesto se zovu stal kořistí! Proč?

K zamyšlení

- ♦ Sestav seznam různých idolů. Neuváděj jen příliš obecné jako jsou peníze nebo majetek.
- ♦ Můžeš na základě svých znalostí dějin konstatovat, že jednání národů přináší své důsledky?

Jer 7,4

Na co spoléhali Izraelci?

Nedělejte si iluze!

Představ si, že sedíš u chrámových dveří v Jeruzalémě. Procházejí tudy stovky lidí. Náhle se tam postaví jakýsi mladík a volá: „Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Napravte své cesty a své skutky a nechám vás přebývat na tomto místě!“

Izrael odmítá myšlenku, že by se mu mohlo něco stát. Spoléhá na to, že Bůh je na jeho straně. Dokazuje to přece tím, že zde má svůj chrám! Ale to je omyl, Bůh se nedá oklamat. Nemůže stát na straně Izraele, protože Izrael nestojí plně na Boží straně. Má jiné bohy, má únikové cesty.

Proto ani jeho pokání není opravdové, proto jsou jeho skutky bezbožné. Dává oběti, ale jen zakrývá své problémy. Zároveň totiž obětuje lidské oběti v údolí Hinóm (Jer 7,31.32). Neponižuje jen Stvořitele, ale také jeho stvoření, své bližní. (Jer 3,10; 8,8.9) Nemá v žádném případě smysl schovávat se za formu, protože Bůh vidí do srdce.

Pokud se lid změní, změní i Bůh svůj postoj.

K zamyšlení

- ◆ Kdyby Bůh měl dnes svého Jeremjáše, na co by asi poukázal jako na falešnou jistotu?

Čtvrtek

Jer 14,8.9 (také 1-12; 17,1)

Ke komu si Izrael obrací, když přijde soužení?

Volání o pomoc

Boží lid porušil smlouvu, kterou s Bohem uzavřel. Boha umístil do kouta a nahradil ho jinými bohy. Když přichází velké sucho, války a neštěstí všeho druhu, národ náhle cítí potřebu mít svého Boha. Volají, prosí: Jestliže mluví proti nám naše nepravosti, jednej, Hospodine, pro své jméno. Mnokráte jsme se odvrátili, hřešili jsme proti tobě. „Naděje Izraele, jeho spasiteli v čase soužení! Proč jsi v zemi jako host, jak pocestný, který se zdrží jen přes noc?“ (Jer 14,7.8)

Myslíš, že to my lidé často tak děláme? Když přijde soužení, náhle uznáváme své chyby. Ale často ne proto, že bychom uznali, že jednáme špatně, ale proto, že jsme v úzkých.

K zamyšlení

- ◆ **Přečti si Boží odpověď na volání Izraele u Jer 14,11.12. Je to zarážející?**

Jer 18,1-4

K čemu je zde Izrael přirovnán?

U hrnčáře

Prosba o pomoc nebude vyslyšena? Přichází pozdě! Už nelze uniknout důsledkům. Ani Jeremjáš to nemůže dobře pochopit. Je proto poslán do hrnčářovy dílny!

Čti verše 18,5-11. Prostuduj pečlivě tuto stať a sleduj, jak Bůh reaguje na rozhodnutí a jednání národů.

Jakou souvislost má obraz hrnčáře se situací Izraele? Bůh je jako hrnčář. Drží Izrael v rukou. Ví, co je třeba udělat, a sám dělá, co je potřebné. Pokud se však lid nepoddává Božímu formování, zůstane z něho kus neforemné hlíny. Vráti se do původního stavu, v jakém byl před odchodem z Egypta. Byl utiskovaný a slabý.

K zamyšlení

- ◆ Dovedeš si představit, jaký zármutek má Bůh, když vidí znovu pokořený Izrael, který už jednou z otroctví vyvedl?
- ◆ Dovedeš si představit, že stejně tak Bohu záleží i dnes na tom, aby každý z nás, každý člověk na zemi byl osvobozen, protože nechce, aby zůstal otrokem Nepřítele? Čti Jer 2,14.

Uložit

1. Na severu země to vře a na Judu přijde invaze. Bůh informuje Jeremjáše a dramatických budoucích událostech, které čekají jeho lid.
2. Bůh dovolí, aby se drama uskutečnilo, protože Juda se rozhodl nedbat na Boha a sloužit jiným bohům.
3. Jiní bozi jsou neschopní a směšnější jako strašáci.
4. Nepomáhá skutečnost, že v chrámu se dále konají obřady. Nemají smysl, když u nich není srdce lidí.
5. Bůh nepřichází na pomoc lidu, který ho odmítá a obrací se k němu jen v úzkých.
6. Bůh však nepouští svůj lid provždy. Jako hrncíř začíná s ním znovu od začátku.

Otázky k diskusi

1. Hrají války probíhající v současné době nějakou roli v Božích plánech?
2. Jsme my v církvi dnes věrnější Bohu než Juda za času Jeremjáše? Opouštíme Boha? Nacházíme si jiné bohy?
3. Na čem spočívá bezpečnost v naší zemi? Lze se na ni spolehnout? Odpovídá Boží vůli?
4. K čemu je určena bohoslužba, modlitba, zpěv, svátky? Máme je vypustit? Proč?
5. Je Pán Bůh k našim službám? Jsme my k službě Bohu?
6. Je-li obtížné vytvořit z hlíny krásnou nádobu, je náročné nechat se jako jednotlivec utvářet do podoby, kterou sleduje nebeský hrncíř? A jak je to s utvářením našeho společenství věřících?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

AŽ DO KONCE

„Slovo Hospodinovo se ke mně stávalo od třináctého roku vlády Jóšijáše, syna Amónova, krále judského, až dodnes, tedy dvacet tři léta. Já jsem k vám mluvil, nepřetržitě jsem mluvil, ale vy jste neposlouchali... Tak se stane celá tato země troskami a bude budít úděs. Tyto pronárody budou sloužit králi babylónskému po sedmdesát let.“ Jer 25,3.11

3

Nebylo by těžké předpovědět katastrofu, a potom odjet na rekreaci na vzdálený ostrov a nemuset sdílet žádné důsledky chování svých krajanů. Tak to Jeremjáš neřešil. Nemusel jen snášet hněv svých současníků za to, že prorokoval neštěstí, ale všechny katastrofy s nimi také sám prožíval. V roce 605 př.Kr. bezmocně přihlížel odchodu prvních deportovaných. Zažil vzestup Nebúkadnezarovy moci, viděl jeho politickou expanzi. Roku 587 s hrůzou sledoval dobytí Jeruzaléma. Možná si řekneš, že splnil poslání proroka. Ale jeho úkol ještě zdaleka nekončil.

Po prvním odvezení v roce 605 a před pádem Jeruzaléma v roce 587 se většina Jeremjášových současníků, král, hlavní představitelé země a přední proroci domnívali, že řešením je spojenectví s Egyptem. Buď se tedy svobodně spojí s Egyptem (šlo by jen o pseudo-svobodu protože Egypt by měl své nároky), nebo se nechají včlenit do babylónské říše. Bůh sděluje Izraeli, že se má podřítit Babylónu. A Jeremjáš to má národu vyřídit. Božím záměrem není jen nezávislost Židů, ale také věrný národ.

Neděle

Jer 23,30-32; 28,15

Co říká Bůh o falešných prorocích?

Sám proti všem

Čti Jer 27,2.12. Byl to těžký úkol, sdělit národu, že Bůh si přeje, aby přijali babylónské jho. Prorok to měl názorně předvést a chodit s jařmem na krku. Lid nechce o tom nic slyšet. Proč poslouchat Jeremjáše, když je zde tolik proroků, kteří prorokují pravý opak?

Bůh se na tyto proroky hněvá. Mají velkou odpovědnost za bloudění lidu. Copak právě oni neměli sdělovat Boží slovo tam, kde lidé uhýbali z pravé cesty? (Jer 23,13-17) Samozvaní proroci vlastně podporovali nesprávný život lidu. A pokud by někdo býval měl výčitky svědomí, tyto proroci uklidňovali: Není se čeho bát! Bůh je s námi!

Proroci sváděli lid. A když se začalo plnit, co Jeremiáš předpovídal, znovu tvrdili, že nic nehrozí. I kněží se k nim připojovali. Čti 28. kapitolu.

K zamyšlení

- ◆ Čti 2 Moj 23,2. Odvážíš se plout proti proudu, když poznáš, že většina se mýlí?

Jer 22,1

Koho měl Jeremjáš také oslovit?

3

Jaký král, takový národ

Představ si, že jsi judským králem v Jeremjášově době. Jsi postaven před dilema: poslouchat desítky proroků, kteří jsou zajedno - nebo věřit tomu, co říká prorok nářku. Na tvém rozhodnutí záleží, protože královo jednání má závažné důsledky. Postoj národa z velké části závisí na postoji krále.

Jeremjáš jmenuje věci, kterých se král nemá dopouštět (Jer 22,13-19). Jsou jen dvě možnosti a každá z nich má své důsledky:

1) „Uplatňujte právo a spravedlnost, vysvobozujte oloupeného z rukou utiskovatele, netýrejte bezdomovce, sirotka a vdovu, nedopouštějte se násilí...Budete-li vskutku podle tohoto slova jednat, budou branami tohoto domu vcházet králové, kteří budou sedět po Davidovi na jeho trůnu...”

2) „Neuposlechnete-li těchto slov..., tento dům bude obrácen v trosky.“

Čti Jer 37,1-3. Jeremjáš dostatečně vysvětloval, že si Bůh přeje, aby se podrobili Babylónu. Král Sidkijáš však proroka vyzývá, aby se modlil za zázrak. Stále spoléhají na spojenectví s Egyptem. Nepřijímají Boží výzvu. Sidkijáš nebyl ochoten přijmout Boží vůli, která byla jiná, než jeho vlastní přání.

K zamyšlení

- ♦ Jak rozeznáš Boží poselství od toho, které není od Boha? Je pro tebe přitom rozhodující, zda je to poselství příjemné? Jaká kritéria přitom používáš?

Úterý

Jer 24,1-3

V které době měl Jeremjáš vidění o fíkách? O jaké fíky se jednalo?

„Co vidíš?“

V roce 597 Babylóňané pod vedením Nebúkadnesara zaútočili podruhé na Jeruzalém. Poprvé to bylo v roce 605 za Jójakima. Tenkrát byli odvečeni knížecí zajatci, mezi nimi také Daniel a jeho přátelé. Tentokrát je zajat král Jekonjáš, političtí vůdci a představitelé obchodního života země. Jsou to tisíce lidí. Národu je zasazena hluboká rána.

Nebúkadnesar dosazuje na trůn krále Sidkijáše v přesvědčení, že mu zůstane podřízen. Tím spíš, že jeho království je zcela oslabeno.

Králové, vlivní a majetní lidé jsou zodpovědní. To oni jsou povinni zohledňovat Boží přání v životě národa. Jójakin nebyl dobrý král. Proto je normální, že nyní nese důsledky. A ti, kdo byli zajati s králem, nesou jistě největší vinu. Je to tak? Ne! Čti 24,5-10. Jeremjáš říká opak. Ti, kteří byli deportováni, jsou ty dobré fíky. K těm se Bůh přiznává. Očekává, že oni se ještě změní, obrátí. Vyhnanství použije Bůh jako prostředek, aby navázal dialog s těmi, kteří ho opustili.

A co se týká těch, kteří byli tentokrát ušetřeni, nemají se co vyvyšovat. Nejsou lepší než ti, které byli deportováni. Ti, kteří tu byli ponecháni, jsou ty špatné fíky. To, co je čeká, je strašné. Bude to tím horší, když ani nadále nepřijmou to, co sděluje Jeremjáš.

K zamyšlení

- ◆ Přemýšlej o tom, jak můžeš být „dobrým fíkem“.

Jer 29,4

Komu píše Bůh dopis prostřednictvím proroka Jeremjáše?

3

Dopis deportovaným

Představ si zajatý lid, odvečený do Babylóna. Jediné, co vědí, je, že jsou zde v pohanském městě, zatímco jiní zůstali v Jeruzalémě. Nejhorší je nejistota. Pohybují se mezi nadějí a beznadějí. Ztratili vše. Ale nechtějí se vzdát. Jediný paprsek naděje přinášejí proroci, kteří jsou mezi nimi. Bůh je ovšem před nimi varuje (čti Jer 29,31 a 29.8.9).

Boží lid musí žít a bude žít. Má mít naději, ale ne takovou, jak říkají nevěrní proroci. Jeremjáš píše zajatcům dopis, v kterém odmítá falešné iluze. (Jer 29,4-23)

Znovu v dopise připomíná, že to, co se stalo, není náhoda. Bůh dovolil, aby byli odvečeni od Babylóna, protože má se svým lidem jasný plán. Zatím „stavějte domy a bydlete v nich...“ (29,5.6) Bude to trvat sedmdesát let! Nenechte se zmalomyslnět! Modlete se za město, protože bude-li dobře v městě, bude dobře i vám. A potom, „až se vyplní sedmdesát let Babylóna, navštívím vás a splním na vás své dobré slovo, že vás přivedu zpět na toto místo. Dám se vám nalézt a změním váš úděl, shromáždím vás ze všech pronárodů a ze všech míst, kam jsem vás vyhnal, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás přestěhoval.“ (Jer 29,10.11.14)

K zamyšlení

- ♦ Máme se také modlit za město a zemi, kde bydlíme?

Čtvrtek

Jer 39,1.2

Jak dobyli Babylóňané judské království?

Konec

Král i lid dělali vše možné, aby se vyhnuli obléhání. Jediný prostředek, který mohl pomoci, však nevyužili. Nechtěli nic slyšet o pravém, hlubokém obrácení. Teď už je pozdě.

Nebúkadnesar je zde. Obklíčil město, prolomil městské zdi a... Pokračování můžeš číst ve 39. a 52. kapitole. Během obléhání vypukl hlad, město bylo zničeno, chrám vyloupen, násedovaly mučení a vraždy a nakonec - exil. Byl to konec světa, jejich světa rozhodně. Politika neexistovala, náboženství bylo poníženo, zůstali bez chrámu, bez bohoslužeb, bez kněží.

Judské obyvatele, kteří zůstali v zemi, můžeme rozdělit do tří skupin. Jedni přijali svůj úděl a pod vedením správce Judska Gedaljáše chtějí sloužit Babylónu, aby si zachránili život.

Druhou skupinu vede Jišmael. Ti dále bojují proti Babylónu (Jer 40,7-16). Třetí skupina, vedená Jóchananem, se zachránila útekem do Egypta. Navzdory všem protestům vzala s sebou i Jeremjáše. Potom se nám stopa našeho proroka ztrácí.

K zamyšlení

- ♦ Je nějaká souvislost či podobnost mezi pádem Jeruzaléma a posledním soudem nad světem?

Jer 43,8

Co může Jeremjáš po pádu Jeruzaléma ještě prorokovat?

Epilog

Co se dá ještě říct? Vše se už stalo. Prorok měl pravdu. Scéna skončila, nad zpusťšeným městem spadla opona. Národ byl poražen a prorok zmizel. Stalo se to rychle. V Egyptě se nám ztrácí ten, který zvěstoval, že přijde Boží soud. Než zmizí, stačí však ještě předat svá poslední poselství.

Čti Jer 43,8-13. Ti, kdo hledali bezpečí pod ochranou faraóna, se mýlili. Jeremjáš varoval, aby neutíkali do Egypta, ale podřídili se Babylónu. Nyní nesou důsledky. V letech 568-567 zaútočil Nebúkadnesar na Egypt a rozdrtil ho. Někteří Izraelci musí tak podruhé prožít hrůzu dobytí. Navíc v Egyptě plně podleli modloslužbě (Jer 44,15-19).

Jeremjáš má však ještě také poselství pro ty, kteří jsou porobeni v Babylóně. Čti Jer 50,8-10. Už po deportaci v roce 597 jim napsal povzbuzující dopis. Nyní, kdy je Babylón, jak se zdá, na vrcholu moci, Jeremjáš opět sděluje Boží stanovisko k situaci. 50. a 51. kapitola popisují dopředu den, kdy Bůh vydá rozkaz, aby jeho lid opustil Babylón, protože toto město bude zničeno. Běl a Marduk, bohové Babylónanů (Jer 50,2) mají poznat, že Bůh je jim nadřazen. A zajatí Izraelci? Ti, kteří zůstali, budou touto zkouškou očištěni. Bůh nakonec definitivně vyřeší jejich situaci. Čti Jer 50,4.5.

K zamyšlení

- ◆ Přemýšlej, kdy v biblických dějinách, v dějinách národů nebo církve přišla změna díky očišťující zkoušce. Co může znamenat těžký ale očišťující prožitek v životě jednotlivce?

Uložit

1. I když Jeremjáš používá výrazné názorné prostředky, aby tak předal Boží poselství, zůstává sám proti mnoha falešným prorokům, kteří prorokují pravý opak.
2. Bůh posílá Jeremjáše, aby oslovil odpovědné činitele, zvláště různé krále, kteří postupně nastupují na judský trůn. Jasně jim sděluje, co Bůh od nich očekává. Ale marná snaha...
3. Jeruzalém je dobyt, část obyvatel odvečena.
4. Vyhnancům v Babylóně píše Jeremjáš dopis, v kterém je varuje před falešnými proroky. Povzbuzuje je také, aby pracovali pro dobro města, ve kterém žijí. Sděluje jim, že zajištění bude mít svůj konec.
5. Babylóňané se vrací do Jeruzaléma, rozboří město i chrám a na místě zanechají jen malou nesourodou skupinu obyvatel.
6. Ti, kteří utíkají do Egypta, berou s sebou Jeremjáše, navzdory jeho protestům. Jeremjáš ještě předává poselství od Boha. - Ukazuje se, že se splnilo, co prorokoval.

Otázky k diskuzi

1. Jak můžeme obstát proti většině?
2. I když nejsme králi, máme vliv na jiné lidi. Máme při svém rozhodování brát ohled na to, jaký to bude mít vliv na jiné? Kde je hranice mezi odpovědností a přetvářkou?
3. Když probíhá velké drama, je lepší být obětí, nebo zůstat uchráněn? Kdy ano a kdy ne?
4. Jeremjáš povzbuzuje exulanty, aby stavěli domy. Později za času Ezdráše odmítají někteří z nich vrátit se do vlasti právě kvůli svým domům. Jak je možné být ve světě a nebýt přítom ze světa?
5. Strach je špatný rádce. Bojíte se posledního soudu? Proč? Co nás může zbavit strachu?
6. Bůh je vytrvalý. Sleduje svůj plán, i když my uhýbáme nebo zrazujeme. Co to znamená účastnit se naplňování Božích plánů?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

VÍCE NEŽ ŽALOPĚV

„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu.“ Jer 31,31

4

Studium Jeremjášových proroctví mohlo končit už minulý týden. Pročetli jsme hlavní děje až do konce. Proč ještě tento úkol? Nepochopili jsme ještě plně tohoto proroka nářku? Dlužíme mu jedno. Nemáme ho nazývat jen prorokem nářku. Především není zodpovědný za to, co činil Izrael. On přinášel Boží vzkaz. Kdyby byl lid jen přijal jeho poselství, nemusel mladý prorok tolik hrozit!

Ještě něco dlužíme Jeremjášovi. Hledejme v jeho knize také všechna zaslíbení a všechna kladná vyjádření. Pamatuješ si přece, že byl povolán, aby „rozvracel a podvracel, ničil a bořil“, ale také aby „stavěl a sázel“. Jeremjáš na to nikdy nezapomněl. Tak v jeho 30. a 31. kapitole nacházíme základy teologie nové smlouvy.

Neděle

Jer 4,3.4

Jaký vztah má k judským a jeruzalémským obyvatelům Bůh, který jim posílá tento vzkaz?

Cesta zpět

Čti Jer 3,12-18. Když nám někdo nedoporučí určitou cestu proto, že na ní někdo strhal mosty, je třeba jít jinou cestou. To právě dělal Jeremjáš: „Vrať se, Izraeli... navratte se, odpadlí synové...“

Nemůžeme tedy říct, že by Bohu bylo jedno, když někdo padá. Snaží se naopak ochránit lidi před nejhorším. Ani pro Izrael nebylo v tu chvíli ještě zcela pozdě.

Tak je to pro každého člověka. Co se v životě stalo, stalo se. Můžeš na to, díky Božímu odpuštění, zapomenout a začít znovu, s Bohem. O to se jedná vždycky: začít znovu. Možná žiješ takový obyčejný život, v kterém se nepřibližuješ k Bohu. Vždycky je však možné si říct: Jak to bude dál? Kterou cestou budu pokračovat? Pak uslyšíš pozvání: Pojď, můžeš začít znovu! „Domníval jsem se, že mě budeš nazývat Otcem a nebudeš se ode mne odvracet...“

Je krásné, když se nový začátek v našem životě stane realitou.

K zamyšlení

- ♦ V Jer 3,14-18 Bůh říká, co vše dá Izraeli, když se k němu vrátí. Jak to může platit pro nás?

Jer 32,15

Jaký slib dal Bůh zajatcům?

Znamení naděje

Jeremjáš se nikdy nevzdal naděje. Ani ve chvíli, kdy byl Nebúkadnesar se svou armádou před Jeruzalémem. Důkazem je 32. kapitola. Navíc byl Jeremjáš v tu dobu uvězněn v domě judského krále. Nespolehal ovšem na plané naděje. Je rozdíl mezi důvěrou v Boží sliby a spoléháním na falešné naděje.

Podle Jer 32,3-5 je pád Jeruzaléma jistý. V dalším textu čteme o zcela neobvyklém příkazu, který dostal Jeremjáš. Jednoho dne k němu přijde příbuzný a nabízí mu, aby si koupil pole. To je zvláštní. A Jeremjáš, vězeň, pole koupí! Přitom ví jen to, že Bůh slíbil: „Opět se v této zemi budou kupovat domy, pole i vinice!“

Čti Jer 32,36-44. Boží lid bude teď prožívat velmi smutnou dobu. Proto mu Bůh dává do budoucna znamení naděje. Koupě pole je symbol znovuvybudování. Město a země budou znovu vystaveny. A především bude znovu upevněn vztah mezi lidem a Bohem. To je typicky Boží. V nejhlubší depresi nechává Bůh otevřené dveře, kterými najde národ cestu k připravenému požehnání.

K zamyšlení

- ♦ Můžeš i ty podobně jako Jeremjáš navzdory všemu předávat ve své době a ve svém okolí zprávu o naději?

Úterý

Jer 33,2

Jak se představuje ten, kdo zde dává slib?

Naprosto jasné

Když je Jeremjáš vězněn, Bůh dává závažné sliby svému národu. V tuto chvíli se zdá nemožné, že by se mohly uskutečnit. Ale Bůh sám je zárukou. Slibuje, že je očistí od hříchů a dá jim svůj pokoj.

Čti Jer 33,14-18. Když Bůh dohlíží na budoucnost, můžeme mít klid. Když provádí lid zkouškami, dělá to proto, aby ho připravil pro radostnou budoucnost. To je totiž Boží cíl: vést národ tak, aby byl připraven pro správu Mesiáše, kde je právo a spravednost zákonem. (To je základ Boží vlády: Žalm 89,15).

Čti Jer 33,19-21.25.26. Tento slib má záruky. Je jisté, že Bůh splní své sliby. Čas naplnění se blíží. Pán, který učinil zemi a udržuje ji na jejím místě, se zaručuje, že tato dobrá zpráva je pravdivá.

Zůstává na nás, abychom umožnili co nejvíce bližním mít užitek z této zprávy.

K zamyšlení

◆ Jsou v Bibli zaslíbení, které nemáš odvahu na sebe aplikovat? Proč?

Jer 31,33

K čemu se Bůh zavazuje?

Uzdravení je možné

„Vrať se, dokud není příliš pozdě!“ Mezi Bohem a tímto zbloudilým lidem existuje pouto, vztah. Bůh si přeje, aby se tento vztah obnovil. A právě o to se jedná ve 30. a 31. kapitole knihy, kterou studujeme. Je to vrcholný bod knihy i Jeremjášova poselství. Tato část se nazývá také „knih obnovy“. Mluví se v ní o nové smlouvě: „Přicházejí dny, že změníím úděl svého lidu, Izraele i Judy...“ (Jer 30,3)

Čti Jer 8,22; 30,12.13. Není těžké usoudit, co je důsledkem takového stavu. Taková nemoc přináší nevyhnutelně smrt, zánik národa.

Zlo má vždy své důsledky, nechává za sebou stopy i v životě jedince. Nezhojené rány může léčit jen Boží zákrok, ať se jedná o společenství nebo o jednotlivce. Je třeba dovolit Bohu, aby zasáhl (Jer 30,17). A on zasahuje z jediného důvodu: miluje tento lid. „Miloval jsem tě odvěkou láskou, proto jsem ti tak trpělivě prokazoval milosrdenství.“ (Jer 31,3)

K zamyšlení

- ♦ Co znamená výraz: „Budete mým lidem a já vám budu Bohem.“ (Jer 30,22)

Čtvrtek

Jer 31,31

Kdo je iniciátorem nové smlouvy?

Nová smlouva

Čti 2 Moj 19,3-6. Jak bys charakterizoval vztah mezi Bohem a Izraelem? Žid by to vyjádřil bez problémů: smlouva. Izrael je lidem smlouvy. Vše začalo tehdy, když Bůh vzal tento národ otroků za ruku a vyvedl ho z Egypta, od Rákosového moře až do Zaslíbené země. Důležitým bodem byl pobyt pod Sínajem. Tam Bůh jasně řekl, že Izrael bude jeho královstvím kněží, svatým národem. A oni spontánně odpověděli: „Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uložil.“

Nyní, za Jeremjáše, Bůh nabízí uzavření nové smlouvy. Proč? Byla snad ta první neplatná? Ne, ale Izrael ji porušil. Čti Jer 31,32. S touto myšlenkou se v knize Jeremjášově setkáváme stále. Je nejvyšší čas smlouvu obnovit. (Jer 31,31-34; Žid 8,8-12; 10,16.17)

Nová smlouva vysvětluje, že vztah mezi Bohem a člověkem vychází z nitra. Proto se mluví o zákonu napsaném na srdci. Novou smlouvou se zavazují lidé, kteří na Boha pro maličkost nezapomenou, ale chtějí ho stále více poznávat. V srdci, v nitru své bytosti se rozhodujeme, zda budeme vši silou stát na Boží straně (Luk 10,27).

K zamyšlení

- ◆ Co rozumíš ty smlouvou s Bohem?

**„Posílám vás, abyste ukázali mou lásku, abyste dali zoufalým novou naději, abyste vrátili jméno těm, kdo ho ztratili...“
(černošská píseň)**

„Poslám tě!“

Čti Jer 1,7. Když slyšel Jeremjáš tato slova, byl na počátku své činnosti. My jsme již prošli jeho knihu, seznámili se s jeho poselstvím a životem. Poznali jsme, že tento poněkud nesmělý chlapec v Boží síle splnil své poslání.

A - ty? Oslovilo tě zatím možná ne příliš známé poselství Jeremjáše? Pokud ano, je to úžasné! Znamená to, že Jeremjášova práce i teď přinesla svůj užitek. Znamená to, že doceňuješ novou smlouvu.

Zbývá ještě něco. Když existuje nová smlouva i ve tvém životě, stáváš se i ty Jeremjášem. Člověkem, která má co dát. Bůh posílá i tebe s poselstvím do světa, kterému hrozí zánik. Posílá tě s tvými slabostmi i schopnostmi. Máš určité znalosti i zkušenosti. Možná se setkáš s problémy jako Jeremjáš. Budou jistě obdobné, protože lidé se dnes příliš neliší od lidí Jeremjášovy doby.

Posílá tě stejný Bůh, který poslal mladého Jeremjáše, a říká: Neboj se, budu s tebou!

K zamyšlení

- ◆ Co tě nejvíce zaujalo na Jeremjášově osobnosti?
- ◆ Co z jeho poselství tě nejvíce oslovilo?
- ◆ Jaké poselství je podle tvého poznání nejdůležitější v naší době?

Uložit

1. I když bylo Boží poselství, které tlumočil Jeremjáš, děsivé, nabízelo také možnost nového začátku.
2. Tím, že Jeremjáš v době obléhání Jeruzaléma koupil pole, dokázal, že Boží sliby jsou důvěryhodné.
3. Boží zaslíbení se týkají nejdůležitějších hodnot: pokoje, radosti, spravedlnosti.
4. Izrael je v neřešitelné situaci, je nevyléčitelně nemocný. Bůh to však nevzdává a chce léčit jeho rány.
5. Stvořitel chce obnovit svou smlouvu v srdcích těch, kteří jsou ochotni se angažovat.
6. Když vztahuješ tuto smlouvu i na sebe, Bůh tě pošle jako Jeremjáše a ujistí tě - jako Jeremjáše, že bude vedle tebe.

Otázky k diskuzi

1. Co to je návrat k Bohu, obrácení? V čem spočívá? Co vše v sobě zahrnuje?
2. Co může být pro tebe znamením naděje? A co pro tvé kamarády?
3. Pokoj, radost a spravedlnost. To jsou tři charakteristické rysy společnosti, kterou chce budovat Pán Bůh. Jsou to pro tebe důležité hodnoty? Proč?
4. Měl jsi někdy dojem, že máš něco nevyléčitelného? Je to přehnané vyjádření? Vztahuje se to jen na nevěřící?
5. Čím se liší stará smlouva od nové?
6. Jak by vaše skupina mládeže mohla dělat podobnou práci jako Jeremjáš?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

BŮH JE NA NEBI A JÁ NA ZEMI

„Bůh je na nebi a ty na zemi.“ Kaz 5,2

Když člověk vyšel z ruky svého Stvořitele, byl schopen pochopit božské věci a jeho povaha byla v souladu s Boží vůlí. Jeho mysl byla sto pochopit božské věci. Bůh mu dal ušlechtilé povahové rysy bez sklonu ke zlému. Obyvatelům ráje byla svěřena péče o zahradu.

Hříchem byl ale člověk ponížěn tak, že nebyl sám schopen žít zase v souladu s Bohem. Nabídl se však Kristus, který mohl propůjčit svou božskou moc a spojit ji s úsilím člověka. Pokora před Bohem a víra v Krista může z padlých Adamových dětí udělat zase Boží syny.

Plán, podle kterého mohlo být dosaženo vykoupění člověka, si žádal nekonečné oběti celého nebe. Andělé padli před svým Velitelem a nabízeli se, že se sami obětují pro člověka. Ale anděl nemohl zaplatit dluh. Kristus ujistil anděly, že svou smrtí vykoupí mnoho lidí a zničí toho, kdo má moc smrti. Znovu získá království, které člověk ztratil. S Kristem získají království i vykoupené lidské bytosti a budou v něm žít věčně. (TV 29.38.39)

Neděle

1 Moj 1,26.27

Co všechno se dovídáš o původu člověka z biblické zprávy o stvoření?

K Božímu obrazu

My lidé postavení do života na této planetě můžeme mít jistotu, že na počátku naší životní pouti stojí Bůh. Při stvoření si přál s námi sdílet věčnost. Proto nás stvořil. Vybavil člověka schopnostmi, které se mohly stále více rozvíjet. Ze svého stvoření měl radost.

Bůh stvořil z lásky. Především tuto lásku měl člověk stále více vyzařovat a být tak Božím obrazem.

Naše sebeúcta i respekt k jiným lidem vznikají z poznání, že nás všechny stvořil Bůh, který nás také všechny miluje.

Najděte biblické texty, které říkají, v čem máme být podobní jako Bůh? Mat 5,48; Jan 15,12 aj.

Najděte v Bibli údaje o tom, čím se budeme vždy lišit od Stvořitele. 2 Sam 7,28; 2 Par 6,30; Mat 4,10; 1 Tim 6,16

K zamyšlení

- ◆ Uveď alespoň pět schopností, které Bůh vložil do člověka.
- ◆ Jaký vztah má asi k nám Bůh, který nás tímto vším vybavil?

Žalm 139,1-16

Pročti si tuto malou biblickou antropologii. Čím se liší od jiných nauk o člověku?

Postupně v člověka?

5

Žijeme v době, kdy jen málo lidí přijímá myšlenku, že zemi stvořil Bůh. Většina věří, že jsme výsledkem souboru náhod. Ty následovaly po první náhodě - vzniku života. Na konci řetězce náhod stojí člověk. V tomto pojetí není místo pro Boha, Pána vesmíru. Člověk už není bytostí, kterou někdo chtěl stvořit, milovat, s kterou chtěl sdílet věčnost. Člověk je jen článkem vývojového řetězce.

Pokud by byla evoluční teorie pravdivá, musíme hodně bojovat o přežití. Musíme se stále ujišťovat o tom, že máme nějakou hodnotu, protože na počátku nebyl nikdo, kdo by si nás byl přál. Nemůžeme počítat s nikým, kdo by o nás měl vždy zájem. Jsme jen výsledkem náhody, jsme jen druhem živočišné říše, jsme jen... Humanisté zdůrazňují hodnotu člověka. Z čeho ji ovšem lze vyvodit při uznávání evoluční teorie. Podle té přežívají jen nejschopnější, a tudíž jen oni mají hodnotu. Když se člověk přestane považovat z Boží stvoření, těžko hledá smysl svého života i svou identitu.

Jakou roli hraje Boží slovo

- při stvoření (Žalm 33,6,9; Skut 17,26),
- během naší pozemské pouti (Skut 17,28; Žalm 119,105),
- pro věčný život člověka (Jan 6,68)?

K zamyšlení

- ◆ Čti Žalm 139,23.24. Co pro tebe znamená zpráva o tom, že
  - Bůh tě stvořil,
  - ví o tvé životní cestě dopředu a
  - zná tě lépe než ty sám sebe?
- ◆ Spočítej, kolika obrazy popisuje žalmista ve 139. žalmu skutečnost, že nás Bůh zná.

Úterý

Jan 3,16

Koho se týká Boží láska?

Boží Syn

Máme mnoho důvodů pochybovat o tom, že nás Bůh ještě stále miluje? Když už my lidé připouštíme Boží existenci i jeho stvořitelství čin, nemáme často odvalu brát všechny ty krásné Boží sliby o odpuštění vážně. Je to až moc ideální, než aby tomu dnešní člověk chtěl věřit. Má nejspíš mnoho záporných zkušeností s lidskou láskou.

Když nás Pán Bůh chtěl přesvědčit, že jeho vztah k nám nekončí, mohl udělat něco víc než poslat svého Syna? Vznesenou bytost, kterou tím vydal všanc otrýlým lidem? Čti Žid 4,15.16. V Kristu vlastně Bůh lidem řekl: Když nevěříte v moji lásku, uvěřte jemu, že vás miluji.

Máme-li sami sebe vidět jako bytosti, které Bůh miluje, potřebujeme

- a) důvěru,
- b) jistotu,
- c) lásku,
- d) vědomí, jakou cenu nám Bůh připisuje.

Důvěra k Bohu roste, když vidíme, jak se uskutečňuje to, co Bůh předpověděl, když se stane to, co zaslíbil. Proroctví a Boží zaslíbení, která si přivlastníme, jsou zdrojem této důvěry a jistoty.

Svou lásku nám Bůh chtěl dokázat tím, že poslal Krista, když my jsme ještě byli od něho daleko. Můžeme sami sebou stále pohrdat, když jsme uvěřili, že Pán Ježíš za nás zemřel?

K zamyšlení

- ♦ **Ponižovat své bližní nebo sám sebe - znamená ponižovat Boží stvoření. Znamená to pohrdat láskou, kterou nám Bůh vyznal a projevil stvořením a vykopením.**

Řím 12,9.10

Co lze nazývat bratrskou láskou?

Bližního jako sebe samého

5

Respekt a láska k bližnímu je pro nás tím těžší, čím méně přijímáme sami sebe. Dávat můžeme to, co jsme přijali. Pokud odmítáme vztah, který k nám mají rodiče, Pán Bůh a jiní lidé - nenacházíme a nepřijímáme dobře ani sami sebe.

To se potom promítá do našeho vztahu k jiným lidem. Odmítáme všechno a všechny. Včetně sebe sama.

Křesťan ví, že nepřítel spasení, satan, nás opravdu ponížil, pokořil, že jsme bídní a odsouzeni zemřít. Ale je zde zpráva o omilostnění, o nových možnostech. O tom, že Bůh svůj vztah k nám nezměnil. Pro něj jsme dosud milovanými Božími dětmi. Když uvěříme té lásce, všichni získávají cenu - my i jiné lidské bytosti.

Čti Řím 8, 1. Bůh nás neodsoudil, ale nabídl nám milost. Proto neodsuzujeme sami sebe ani své bližní.

K zamyšlení

- ◆ **V jakém smyslu je lidská zloba, agrese, terorismus i beznaděj a sebevraždnost důsledkem hříchu? Nedá se s tím nic dělat?**

Čtvrtek

1 Petr 1,18.19

Jakou hodnotu ti Bůh připisuje?

Bůh přišel o člověka. Člověk přišel o Boha.

Jak vlastně o nás Pán Bůh přišel? Proč nás musel získat zpátky? Jak se to stalo? Platil bys nejvyšší obětí za to, na čem ti nezáleží? Myslíš, že by to mohl udělat Pán vesmíru?

Kdo se ztratil?

Lidé se Pánu Bohu neodcizili jen v ráji, dodnes se mu ztrácejí. Tak přicházejí o svého Boha. Kristus popsal tři typy ztracených lidí.

Ztracení jako ovce. Ztracená ovce si uvědomuje, že se ztratila. Opustila stádo i pastýře, ale sama se nedokáže zachránit. Představuje všechny, kteří si uvědomují, že se odcizili Bohu a že se dostali do zmatku, ponížení a pokušení, ale neznají cestu zpátky.

Ztracení jako peníz. Ztracená mince naopak připomíná lidi ztracené v hříchu, kteří si vůbec neuvědomují svůj stav. Odcizili se Bohu, a nevědí o tom. Neuvědomují si nebezpečí, které jim hrozí. Přesto je na nich jako na penizi vyryto znamení, odkud pocházejí a kam patří.

Ztracení jako syn jsou ti, kteří už okusili Otcovu lásku, a přesto dovolili nepříteli, aby je zajal a vedl podle své vůle. V podobenství nikdo marnotratnému, ztracenému synu po návratu domů nepředhazoval a nepřipomínal špatný způsob života. Syn cítil, že mu jeho minulost odpustili a jednou provždy na ni zapomněli.

K zamyšlení

- ◆ Jakou hodnotu má ve vesmíru
  - Kristův život,
  - Kristova krev - smrt?
- ◆ Jakou hodnotu má pro tebe?
- ◆ Jan 10,27-29. Věříš tomu?
- ◆ Blaise Pascal připsal Bohu tato slova: „Nehledal bys mě, kdybych tě už nebyl našel.“

Jan 14,2.3

Co bylo Kristovým cílem, když byl na zemi?

Přijde z nebe na zem

Kristus přišel na zem zaplatit za člověka a dát všechny účty do pořádku. Když přijmeme jeho vyrovnání, bude mít před celým vesmírem právo vzít nás k sobě domů. Ztracené ovce, ztracené peníze, ztracené syny. Do země, kde „neбудe nic proklatého. Bude tam trůn Boží a Beránkův. Jeho služebníci mu budou sloužit, budou hledět na jeho tvář na čele ponosou jeho jméno...“ (Zjev 22,3.4)

Možná sis někdy myslel asi toto: „Pane, ty jsi spravedlivý a všemocný. Ale v mém případě se mýlíš. Je nestojím za tu tvou aktivitu. Trápíš se se mnou zbytečně.“ To je velký omyl, to je falešná struna! Tím odmítáme Boží moudrost a stavíme se na Boží místo. Chceme soudit sami sebe, zatímco hodnocení přísluší Bohu. Říkáme tím vlastně, že Ježíšova oběť není pro nás dost dobrá. Přesto by býval Kristus přišel i pro jediného člověka. Záleželo by mu na tom jediném, který by stál o záchranu.

A právě tento Ježíš pro nás přijde. Ještě jednou vyšle Otec svého Syna na zem. Tentokrát proto, aby mu přivedl zpátky domů ty, kteří se ztratili.

K zamyšlení

◆ **Co se dá dělat, když člověk nevěří lásce druhého?**

Uložit

1. Člověk má mezi Božím stvořením zvláštní místo.
2. Evoluční teorie nedává důvod pro to, aby člověk pochopil, jakou má vlastně cenu.
3. Bůh nás miluje. Dokázal to tím, že dal, co měl nejcennějšího: Ježíše, jediného Syna.
4. Plnit přikázání o lásce - milovat bližní - není možné, když jsme sami nepřijali skutečnost, že jsme Bohem milováni.
5. Cena člověka se rovná hodnotě, kterou Bůh dal za jeho záchranu.
6. To, co Bůh pro nás připravuje ve věčnosti, dokazuje, co pro něho znamenáme.

Otázky k diskusi

1. Jak je možné, že i někteří lidé, kteří v Boha nevěří nebo nepřijímají zprávu o Bohu Stvořiteli, dokáží mít respekt k jiným? Můžete svou odpověď zdůvodnit biblickým textem?
2. Najděte několik možných příčin, proč asi tolik lidí kolem nás dává přednost zprávě o evoluci, než by přijalo informaci o tom, že člověka stvořil Bůh.
3. Přečtěte text Fil 2,5-8. Proč Ježíš takto postupoval? Co nám tento text říká o tom, co znamenáme pro Krista?
4. V čem spočívá hodnota lidské bytosti? Je v její krásě, pracovních výsledcích, myšlenkové schopnosti, v jejím charakteru?
5. Mají všechny lidské bytosti stejnou hodnotu?
6. Patří Stvořitel ještě dnes do světa lidí?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

KDO JSEM?

„Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujímáš? Jen maličko jsi ho omezil, korunuješ ho slávou a důstojností.“ Žalm 8,5.6

Jeden americký turista navštívil anglický zámek. Když si prohlížel zahradu, zeptal se zahradníka, čím to je, že tam mají tak krásný trávník. Starý muž se chvíli zamyšleně díval na trávník a potom odpověděl: „Prostě jsme trávu zaseli a trávník pravidelně hnojíme, zaléváme a pečujeme o něj čtyři sta let.“

Vše, co stojí za to, vyžaduje čas a péči. I každý z nás roste a vyvíjí se postupně. Nestaneme se dospělými a zralými ze dne na den. Vyžaduje to čas. A také trpělivost. „Na tomhle složitém světě musíš toho hodně snést - a především sám sebe.“

I když uvěříš a poznáš, že Bůh tě miluje a přijímá tě takového, jaký k němu přicházíš, vše se najednou nezmění. Ještě budeš muset něco dotáhnout.

Neděle

1 Kor 13,11

Jak se zde charakterizuje dětství?

Naučit se mít rád

Malé dítě neumí ještě o sobě uvažovat. Postupně se utváří jeho sebe-pojetí tím, co ho obklopuje, a tím, co o něm říkají dospělí, zvláště rodiče. Jejich hodnocení, kritika nebo pochvala postupně vytvářejí zrcadlo, v kterém dítě vidí samo sebe.

Každý projev rodičovské lásky pomáhá budovat v dítěti jistotu, že má právo být na světě.

Čti 1 Jan 2,1. To je příklad, jak vychovávat. Když zhřešíme, má Bůh pro nás povzbuzení a také odpuštění. Vede k nás k tomu, co je dobré.

Čti Luk 19,5. Kristus uměl oslovit člověka, který sám sebe už neměl v úctě. Nepoužil zdrcující kritiku, ale nabídl možnost nového, lepšího začátku tomu, kým druzí opovrhovali pro jeho nečestnost.

K zamyšlení

- ◆ Milovat znamená dělat něco pro to, aby druhý byl lepší.

Iz 7,14.15.16b

Jak dlouho měl být předpovězený syn vychováván u matky?

Dokud se nebude sám orientovat

V dětství a mládí máme různá přání a toužíme po mnoha věcech. Dospělí nám dávají řadu pravidel a rad, aby nám pomohli. Také od nás hodně čekají. Že budeme zdvořilí, vděční, že budeme dobře studovat...

Někomu se to docela daří, někomu méně.

I naši vrstevníci mají na nás požadavky a svá kritéria. Víme, že chlapcům se líbí inteligentní, štíhlé, hezké dívky, které mají smysl pro humor. Ideální chlapec má postavu atleta, je nápaditý a bystrý a už předem je jasné, že bude úspěšný. - Pokud neodpovídáš těmto kritériím, nemáš naději! A tak se snažíš se těmto ideálům přiblížit. Sportuješ, cvičíš, nejíš. Čekáš, že se tak dostaví ten pocit ideálního já, že budeš sám se sebou spokojen, což bude odrazovým můstkem pro další úspěchy. Pokud se ti to ale nepodaří, cítíš se frustrován a stáváš sám svým nepřítelem. Frustrace vzniká,

- když nás odmítají ti, na kterých nám záleží a kvůli kterým se spíše ze strachu o jejich přízeň snažíme být dobří (tak se můžeme snažit kvůli rodičům, kvůli kamarádům, které nechceme ztratit, kvůli partě, která by nás nebrala...),
- když se nám nedaří dosáhnout ideálů, které jsme si sami vytyčili.

Čti Žid 1,12b. Když jsme měli tu přednost mít rodiče, kteří sami respektovali vyšší, Boží autoritu, mohli jsme se už v dětství lépe orientovat v tom, na čem opravdu záleží. Naopak je neradostné, když dospělý člověk ještě podléhá proměnlivým náladám, že je takový a takový, a to proto, že je poplatný různým neodůvodněným názorům a požadavkům lidí.

Je jedna autorita, jejíž požadavky se nemění a jsou úměrné člověku. Tou autoritou je Bůh, který nás osobně zná (vzpomeňme si na 139. žalm z minulého týdne). Hovořme s ním o svých šancích i selháních.

K zamyšlení

- ◆ Jak víš, že Bůh ví o tobě osobně?
- ◆ Svěřuješ mu někdy vedení svého života?
- ◆ Našel jsi úplný klid ve vědomí, že jsi Božím dítětem?

Úterý

Fil 3,13.14

Jaký životní cíl si stanovil Pavel?

Stanovit si cíl

Jedna žába spadla do díry v silnici a nemohla vyskočit. I když se snažila, nemohla se dostat ven. Kamarádky žaby jí přišly na pomoc, ale neuspěly. Za nějakou dobu se tam vrátily a vidí, že žába tam už není. Našly ji kousek dál v trávě, jak se raduje ze života.

„Myslely jsme, že nemůžeš ven!“

„To ano,“ odpověděla žába, „ale blížil se kamion, a tak jsem musela vyskočit!“

Právě, když je před námi nepřekonatelná zeď, nacházíme často řešení.

Vědět, kým jsem, najít své sebepojetí - to může být určitý problém. Ale není to ještě životní cíl. Mládí je vhodná doba pro stanovení životního cíle. Když ho máš, je dobré stanovit si několik dílčích cílů. Prostě ten velký cíl rozložit do etap. Pokaždé, když dosáhneš jednoho dílčího cíle, získáš větší jistotu a velikou radost.

Pokud dosud cíl nemáš, stanov si ho!

K zamyšlení

- ◆ Měl Pán Ježíš životní cíl? Můžeš dokázat z Bible, že měl nějaké dílčí cíle?

Mat 25,14-18.24-30

Co víme o třetím služebníkovi?

Smutné sebepojetí

Třetí služebník z Kristova podobenství o talentech měl jiné vlastnosti a jiný přístup než jeho dva spolupracovníci. Byl zřejmě smutný, za-
hořklý a nešťastný. A tak to zůstalo.

6

Proč? Hlavní důvod byl asi ten, že neznal svého pána. Nepochopil, jak velké dílo pán dělá, a tak se nezapojil. Báł se a ze strachu nedělal vůbec nic.

Stanovit životní cíl je dobré a nutné. Ale je třeba se dát na cestu k cíli. Nikdy nejsme sami, kdo něco dělá. Náš Pán také pracuje. („Můj Otec pracuje bez přestání, i já pracuji.“ Jan 5,17)

Když se nám nedaří, máme sklon stěžovat si, že jenom my se snažíme. Kde je Pán Bůh? Podobné problémy měli lidé z Bible.

- Marta říká Kristu: Kdybys byl tady, Lazar by neumřel. Kde jsi byl...?

- Učedníci se diví, že Kristus na loďce spí.

Jenže pravda je jiná. Bůh pracoval a připravoval vše dříve než my sami.

K zamyšlení

♦ **Vezmi si papír a napiš, co ti Bůh svěřil k podnikání. (Čti Mat 25,16.17)**

Čtvrtek

Fil 4,13

Jaké možnosti má člověk, který spolupracuje s Kristem?

Boží dítě - ani více, ani méně

Lidem hrozí dva hlavní problémy: pýcha a malomyslnost. Hora pýchy nám brání pokračovat v cestě, malomyslnost je propast. Pýcha i malomyslnost (nedůvěra, strach) nás nepouštějí k Bohu. Je třeba pochopit, že nemáme na co být pyšní. Je třeba pochopit, že nemusíme na druhé straně ani zoufat nad svou neschopností a slabostmi. Ani hora, ani propast, ale rovná cesta. O tom píše prorok Izajáš 40,3.4. Nikdo znás nemůže být ničím více ani méně než Božím dítětem.

Neexistují dvě identické osoby. Každý dostal od Boha dary, každý má ale také své hranice. Často se zaměřujeme na své slabosti. Máme ale možnost s důvěrou usilovat o dosažení dalších cílů. Bůh nám dal možnosti a slíbil, že nám dá také sílu. Důležité je porozumět našim hřivnám, našemu životnímu dílu. Ve spolupráci s ním přineseme ovoce.

Čti Jan 15,5. I průměrný člověk, který ve společnosti ničím neupoutá, je v Božích očích jediný a mimořádný. Ten, kdo přijde ke Kristu, odchází už jiný. Kristus ho proměňuje. A ve spolupráci s Kristem může konat velké věci. Možná se o nich nikdy nebude psát v novinách. Zato v nebeských knihách.

K zamyšlení

- ♦ Víš, co znamená latinské přísloví „Ora et labora“?

Žalm 139,14

Za co má David důvod děkovat?

Jsem spokojen?

Je možná snadnější napsat seznam svým problémů a všeho, co se mi na mě samotném nelíbí, než toho, s čím jsem spokojen. Udělejme si test. Uveď, zda souhlasíš s následujícími prohlášeními - ano nebo ne.

6

- Jsem spokojen se svým jménem.
- Beru, že je mi právě ... let.
- Jsem srozuměn(a) s tím, že jsem muž (žena).
- Jsem rád, že mám své rodiče.
- Jsem srozuměn se svým vzhledem.
- Jsem srozuměn se svým duševním vybavením a učím se s ním zacházet.
- Jsem srozuměn s finanční situací naší rodiny a učím se s tím zacházet.
- Jsem vděčný za lidi, s kterými si rozumím.
- Jsem vděčný za lidi, kteří mě mají rádi.
- Víím, že jsem obdivuhodné Boží stvoření.

Čti 1 Tim 6,6. Když jsme srozuměni s tím, kým jsme a co máme, jsme také svobodní. Nejsme otroky vlastních nerealistických představ.

K zamyšlení

- ◆ **Napiš svou charakteristiku ve 3. osobě jednotného čísla.**

Uložit

1. Sebepojetí dítěte se utváří prostřednictvím těch, kteří o ně pečují. Boží dítě si uvědomuje svou cenu díky tomu, kdo o ně pečuje - tedy Bohu.
2. Naše touhy a představy ovlivňují naše jednání. Někdy máme nereálné ideály. Ve světle Božího slova upravujeme své sny a zaměřujeme se na náročné a hodnotné cíle, které dosahujeme v Kristově síle.
3. Je svrchovaně důležité stanovit si životní cíl. Když na něm pracujeme, poznáváme sami sebe.
4. Bůh nám dal každému významné dary a možnosti. Ani naše nedostatky nepopírají tento potenciál.
5. Spokojenost je zdrojem pohody. (Pokud si z ní neuděláme polštářek pro lenochy nebo důvod k posměchu vůči jiným.)

Otázky k diskuzi

1. V kolektivu nejsou jen lidé, kterým je dobře a cítí se přijímáni. Co můžeme udělat, abychom takovému člověku pomohli cítit se lépe a dělat pokroky?
2. Co můžeme dělat pro to, aby se nám sny nestaly zdrojem frustrace? Mohou mít i staří lidé sny a ideály?
3. Čím je nebezpečná pýcha a čím komplexy méněcennosti? Z čeho vznikají a čím se živí?
4. Dokáže si vaše třída sobotní školy určit reálný cíl, který by pozitivně stimuloval každého z vás?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

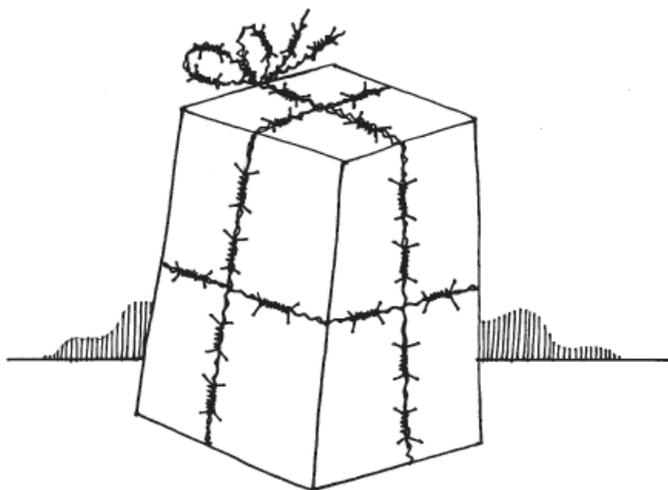

TY A JÁ

„Což nemáme všichni jednoho Otce? Což nás nestvořil jediný Bůh?“ Mal 2,10

7

Je pravda, že k sebezpřijetí se můžeš dopracovat osobním úsilím. Tato metoda tě však nutně povede k tomu, že se budeš stále s někým srovnávat a soutěžit.

Je i jiná možnost. Vychází z Boží milosti, která je k dispozici všem. V křesťanské perspektivě jsme všichni bratři a máme být solidární. Je možné být křesťanem a zároveň chtít být lepší než ostatní? Pro Boha jsme všichni vzácní a všichni jsme si před ním rovni. Jeho Syn zemřel pro všechny. A pro každého.

Neděle

1 Jan 4,19

Kde vznikla láska nejdříve?

On miloval jako první

Někteří lidé se bojí, že Boha dostatečně nemilují. Ale to není hlavní otázka. Problém spočívá v tom, že nechápeme, jak nás miluje Bůh. Láska je reakce. Podobně je tomu u dětí. Milují, protože odpovídají na srdečnou, dobrotivou lásku a péči rodičů.

Když nemáme rádi bližní nebo Pána Boha, může to znamenat, že nepřijímáme dostatečně jeho lásku. Sami svým úsilím nemůžeme vyprodukovat lásku a kladný vztah. Jan vysvětluje, že jsme schopni lásky, protože nás Bůh miloval jako první.

Děti se někdy obviňují: „To on začal!“ Podobně můžeme my vděčně říct: „To Bůh nás miloval jako první!“

Čti Jan 3,16.17. Polož si otázku, co pro tebe znamená tato Boží láska. Přijímáš ji natolik, že ti brání ubližovat jiným lidem?

K zamyšlení

- ◆ **Vnímáš lásku, dobrotu a péči? Protože - pokud ne, je tvůj život velmi chudý a smutný!**
- ◆ **Přicházíš do styku s lidmi, kteří dostali lásky a péče jen velmi málo?**

Čti Mat 22,39

Jak shrnuje Kristus obsah druhé desky zákona?

Já a ty

Většina lidí se shoduje v tom, že máme respektovat život druhého. Psychologie se tím zabývá velmi důkladně. Ale jen Bible dává těmto vztahům pravý rozměr.

Milovat druhého jako sám sebe. K tomu je třeba vědět, kdo jsem já, jaký vztah mám mít k sobě. A to pomáhá stanovit právě první deska zákona, která mluví o Božím vztahu k nám a o vztahu člověka k Bohu. Člověk stojí před Bohem, který ho stvořil, vykoupil a zachránil pro novou zemi. Člověk je tedy Bohem milovaná bytost s perspektivou věčnosti.

Když má člověk takové sebepojetí a ví že stejné určení má i jeho bližní, může mít k němu respekt jako k další, Bohem milované bytosti.

Před Bohem jsme si rovni, nemáme právo se povyšovat, ani se nemusíme druhých bát. Všichni jsme vyšli z Božích rukou.

Boží nepřítel se snaží zpochybnit Boží lásku k člověku. Tak totiž zpochybní i jeho sebepojetí i vztah k bližním. Vlastně obě desky svatého Božího zákona.

K zamyšlení

- ♦ Jak jednáš s lidmi, kteří jsou - nebo se zdají být - pyšní a arogantní? Můžeš jim nějak pomoci, nebo je spíše povzbuzuješ v jejich postojích?

Úterý

Mat 15,28

Čím je pozoruhodná kananejská žena, která přišla za Ježíšem?

Respekt

Čti Mat 15,21-28. Ježíš přirovnal tuto ženu k psovi. Uznává však velikost její víry. Kristus se někdy na lidi hněval, ale nikdy je neponížil. Jedl u Zachea, pochválil cizince, očistil malomocného.

Robert Burns projížděl Skotskem v doprovodu šlechty. Na cestě se setkal s mužem, který pocházel z jeho rodného města, a hovořil s ním. Šlechtic, který Burnse doprovázel, byl netrpělivý a potom mu vyčetl, že ho nechal čekat a mluvil s člověkem, který měl špinavou vestu. Burns odpověděl: „Nemluvil jsem s vestou, ale s člověkem.“

Možná s tím souhlasíš, že máme milovat jiné lidi. Někdy však nastávají situace, kdy ti to tak samozřejmé nepřipadne. Jaký další důvod, proč projevovat lásku, předkládá Kristus? Čti Jan 13,35.

K zamyšlení

- ◆ Proč jsou někteří lidé populární a jiní ne? Byl jsi někdy odstrčen stranou? Můžeš udělat něco pro toho, kdo je právě teď v takové situaci?

Efez 6,21

Jak se vyjadřuje apoštol o bratru Tychikovi?

Uznání

Přečtěte si i závěry jiných Pavlových epištol. Většinou v nich jmenuje své spolupracovníky, zdraví je a krátce píše, za co je jim vděčný. Oceňuje jejich práci, pomoc, víru...

Apoštol se na konci některých listů zmiňuje i o těch, kteří ztrácejí víru nebo vykazují závažný odklon od církve. Prosí je, aby se vrátili, smířili. Ostatním radí, jak se k těmto slabým chovat. Cítíme, jak Pavel žije s jednotlivými sbory i jejich členy.

Nesnažme si ve vlastním zájmu získat někoho neupřímným vychvalováním. Víme, že jsme všichni jen „neužiteční služebníci“. Nebojme se ale říct, za co mu vděčíme, čím je nám vzácný. Každý člověk potřebuje někdy upřímné ocenění a povzbuzení. Mnoho lidí vnitřně strádá, trpí samotou, považují svůj život za zmařený a nejrady by ho ukončili.

K zamyšlení

- ♦ Vzpomeň si, komu jsi byl vděčný za několik upřímných, srdečných slov.
- ♦ Vnímej lidi kolem sebe a přemýšlej, jestli můžeš i ty někoho povzbudit tak, jako někdo jiný povzbudil tebe. (1 Kor 1,4)

Čtvrtek

Ef 5,33

Jak má muž milovat svou ženu?

Manželství

Mnoho problémů v manželství vniká tím, že se jeden snaží milovat druhého, ale nemá pořádek ve vlastní osobnosti. Je rozporuplný, sám si nerozumí.

Jiná potíž je v tom, že dnešní člověk často neumí přijímat lásku, necítí se poctěn, když mu ten druhý chce dát sám sebe. Láskou se nemá pohrdat, druhým člověkem se nemá pohrdat.

Čti Efez 5,28. Zde je vysvětluje, že muž a žena tvoří jedno, kde není možno milovat sebe a nemilovat druhého. Ani nelze milovat druhého a nemilovat sebe. Jen nezralý člověk, který nezodpovídá plně sám za sebe a nemá vnitřní svobodu, není ani schopen sám sebe darovat.

K zamyšlení

- ◆ Myslíš, že je vnitřní pokora potřebná k tomu, abychom mohli přijmout a ocenit lásku druhého a abychom se nechali druhým obohatit?
- ◆ Platí to jen pro manželství nebo i v jiných vztazích?

Luk 6,38

Jakou zákonitost zde vyjadřuje Mistr?

Dávejte!

Nemáme dávat jako nadřazení. Nemáme dávat jako podrobení. Máme především předávat, vždyť jsme sami toho tolik dostali! Nemusíme proto hledat po kapsách nějaké zbytky. Sami jsme mnoho dostali, můžeme proto hodně dát - „vrchovatou míru“.

Kristus říká, že k takovému dávání patří také schopnost „dát odpuštění“. Když víme, že nám Bůh odpustil, a toto odpuštění jsme přijali, odpouštíme i my. „Buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.“ Efez 4,32

To jsou zákonitosti plného života, který Spasitel přišel dát těm, kdo ho slyší. Jan 10,10b.

K zamyšlení

- ◆ Co se ti nejhůř dává?
- ◆ Co bys poznamenal k následujícímu citátu? „Jen dar sebe sama odůvodňuje bytí.“

Uložit

1. Někdo miloval první: Bůh člověka, rodič dítě... Boží láska umožňuje i nám milovat.
2. Když si neumíme přiznat, jací jsme, zkresluje to náš pohled na nás samotné i na druhé.
3. Když věnuješ člověku čas nebo pozornost, pomůžeš mu, aby nebyl sám, aby se mohl sdílet, aby i on získal schopnost mít někoho rád.
4. Uznání, vděčnost a poděkování přinesou radost tomu, kdo je slyší, i tomu, kdo je vyjádří.
5. V mnoha nešťastných manželstvích se lidé vzájemně neumějí přijmout nebo jednotlivý partner nepřijímá ani sám sebe.
6. Když se něčeho vzdáme proto, abychom to mohli dát druhému, projevujeme mu tím důvěru, že on nás může zase obohatit.

Otázky k diskuzi

1. Co může udělat pro toho, kdo v útlém dětství nepoznal lásku a neumí milovat?
2. Co můžeme udělat pro to, abychom neměli o sobě příliš vysoké ani příliš nízké mínění?
3. Jak je možno najít na druhém něco, co stojí za uznání?
4. Přemýšlejte, jak byste mohli některým členům ve sboru udělat radost, ocenit jejich snahu. Myslete i na ty, kteří vám nejsou sympatičtí. Možná máte o nich zkreslené představy. Možná o sobě vzájemně nic nevíte. Odvažte se je upřímně oslovit. Udělejte to.
5. Co očekáváte od manželství? Co čekáte od svého budoucího partnera? Co jste připraveni mu darovat?
6. Vyprávějte si své zážitky o tom, jak jste někomu něco darovali. Domníváte se, že většina lidí umí přijímat, co jim někdo daruje?
7. Setkali jste se s tím, že by majetní lidé nebyli ochotni dát ze strachu, že by jim ubylo? Které jiné důvody nám brání dávat?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

BŮH, TY A JÁ

*„A odpusť nám naše viny, jako i my jsme odpustili těm,
kdo se provinili proti nám.“ Mat 6,12*

8

Jeden japonský kameník opracovával kameny a celý den na něj pálilo slunce. Byl ze svého údělu nešťastný. Usoudil tedy, že kdyby byl sluncem, svítil by mírně na všechny. Jeho přání bylo splněno. Svítil mírně a příjemně na všechny. Náhle ho však zastínil mrak a on pochopil, že slunce má svá omezení. Přál si být mrakem. Jako mrak spouštěl déšť a blesky na zem.

Potom pochopil, že je něco silnějšího než mrak. Skála, která odolala bleskům. Stal se tedy skálou a cítil se mocný. Přišel však mladý kameník, pohvizdoval si a začal pracovat se skálou. Tak se původní kameník stal opět kameníkem a byl spokojen se svým původním údělem. „Nepřijmout sám sebe znamená žít v zemi, kde je stále zima a nikdy jaro.“ (C.S.Lewis)

Neděle

Žalm 121,1.2

Kde hledáme pomoc?

Hřích a sebepřijetí

V Bibli máme mnoho lidských příběhů. Porovnejme příběhy dvou mužů, kteří se znali a mnoho společného prožili. Učedník Petr a Jidáš. Čti Luk 22,54-62; Mat 27,1-10. Najděte podobnosti a rozdíly mezi těmito dvěma učedníky.

Představ si, že vidíš krásný strom. Náhle zjistíš, že je zasažen nemocí. Můžeš říct: Ten strom je špatný, musíme ho porazit. Můžeš však také říct: To je krásný strom, ale je napaden... Ošetříme ho.

Znamená to, že se s hříchem nemáme smířit. Naším původním určením z ráje není být hříšným. Sami se ale neumíme uzdravit. Nemáme se však hříchem stále zabývat. Máme konstatovat svůj nedobry stav - a obrátit svou pozornost na Krista.

Hřích je tak silný, že se můžeme domnívat, že patří k naší identitě. Naše úsilí vyrovnat se se svými slabostmi a selháváním je čestné, ale není dostačující. Potřebujeme přijmout Krista.

K zamyšlení

- ♦ „Když se dívám na sebe, nevím, jak bych mohl být zachráněn. Když se dívám na Krista, nevím, jak bych mohl být ztracen.“ (Martin Luther)
Můžeš to říct také?

Jak 3,9b

Kdo nese v sobě Boží obraz?

Nesu obraz

Hřích kazí náš život a deformuje Boží obraz v nás, ale nemůže ho zničit úplně. Jsme stále bytostmi, které si mohou vybrat a rozhodnout se. Stále nám zůstává určitá, i když zeslabená schopnost odlišovat dobré od zlého, rozhodovat se a jednat. Naše identita začíná u Boha, který nás stvořil ke svému obrazu, nezačíná s hříchem.

I když v sobě nemáme spravedlnost ani svatost, přece máme pro Boha určitou cenu. Hřích zničil naši spravedlnost, ale nedokázal, aby nás Bůh přestal milovat a abychom pro něho už nic neznamenal. Bůh se nás po Adamově pádu nevzdal. Počítá s námi tak jako s lidmi na počátku a vkládá do nás svůj obraz.

8

K zamyšlení

♦ 2 Kor 3,18. Jak se zase stáváme nositeli Božího obrazu?

Úterý

Fil 2,5

Čím se má formovat naše myšlení a cítění?

Pokora

Pokora není méněcennost, není to popření našich schopností ani pasivita. Falešná pokora se často projevuje tím, že někdo zdůrazňuje své chyby a nedostatky.

Čti Fil 2,3. Takovou pokorou měl Kristus, o kterém se píše v dalších verších. Měl vysoké postavení u Boha, ale vzdal se ho, aby mohl sloužit lidem. V poslušnosti podstoupil i smrt na kříži. Nebylo to slabošství, ale síla. Ježíš nešel na Golgotu, protože by byl slabý, ale protože byl silný.

Být pokorný neznamena ovládat druhé, ale umět ovládat sám sebe. Skutečná pokora spočívá v tom, že uznáváme svou závislost na Bohu. Když poznáváš Boha, víš také, kým jsi ty. Víš, že jsi jeho dítětem. Můžeš následovat Kristův příklad, být pokorný i silný.

K zamyšlení

- ◆ Uveď, co je charakteristické pro skromného člověka.

Prísľ 16,18

Jaké dôsledky má pýcha a domýšľivosť?

Pýcha

Čti Jer 48,7. Pýcha moábských se projevovala ve třech oblastech:

1. spoléhali na své činy a majetek,
2. pohrdali Bohem,
3. posmívali se Izraeli.

I my jsme v trojím nebezpečí pýchy:

1) Ve vztahu k sobě, když říkáme, že nikoho nepotřebujeme. Potom máme sklon považovat se za neomylné a stávají se z nás malí tyraní.

2) Ve vztahu k Bohu, když si myslíme, že se sami spasíme. Potom se vlastně stavíme na Boží místo.

3) Ve vztahu k druhým, když se na ně díváme shora a jednáme s nimi nadřazeně. Když druhými opovrhujeme, stáváme se autoritativní. Smutné je, že se tak od jiných izolujeme a nakonec nás lidé úplně odmítají.

Bůh nás ve svém Slovu učí dívat se na jiné jako na sobě rovné. Potom může být Bůh uprostřed nás všech.

8

K zamyšlení

- ◆ **Může mít skromný a pokorný člověk také ambice a hrdost?**

Čtvrtek

Jan 20,17

Jak nás učí Ježíš dívat se na Boha?

Kým je pro nás Pán Bůh?

Mat 6,9; 7,7-11. Vytváříme si určitou představu o Bohu a také ji předáváme druhým. Představu Boha Otce nejdříve spojujeme s představou svého pozemského otce. Čím více poznáváme nebeského Otce, upřesňuje se nám jeho obraz.

Druzí lidé vnímají, jaký je náš vztah k Bohu. To nelze dlouhodobě hrát. Hlavně naši kamarádi, kteří Boha neznají, vycítí, kým pro nás Pán Bůh je.

K zamyšlení

- ♦ Jaký je vztah mezi tvou představou Boha, tvou zkušeností s ním a zprávami, které o něm máš z Bible?

Jan 13,17

Stačí informace k vnitřnímu uspokojení?

Hlas svědomí

Vědět a jedat - to jsou dva samostatné pojmy. Je ovšem dobré, když víme a přitom jednáme. Studuješ tyto úkoly, a získal jsi tudíž informace o tom, že Pán Bůh tě přijímá navzdory všem tvým chybám, slabostem a hříchům. Tvé vyznané hříchy přejímá Ježíš Kristus. Stojíš nad tím v údivu, je to nepochopitelné.

Tvé svědomí tě obviňuje, ale ne proto, že by bylo tvým nepřítelem. Svědomí je Boží dar a tvůj přítel. Je trošku jako budík. Když se celý „vzvoni“, zastaví se. Ty se probudíš a zacvakneš ho. Pocit viny nás probouzí a trvá tak dlouho, dokud chybu neuznáš, nevyznáš a podle možností nenapraviš. Když získáš jistotu odpuštění, pocit viny se ztrácí.

Bůh nám dal svědomí, abychom nežili ve stálých vnitřních konfliktech a abychom se zřekli toho, co nám škodí. Potom můžeme přijmout sami sebe.

Sami sebe bychom však nemohli přijmout ani respektovat, kdybychom šlapali po Božím zákoně. Když vnímáš hlas svědomí, můžeš mít vnitřní klid. Kdybys jím pohrdal, nemůžeš být šťastný.

8

K zamyšlení

- ◆ Najdi podle konkordance několik biblických textů, v kterých se píše o svědomí.
- ◆ Odkud máme svědomí? Čím to je, že se svědomí různých lidí liší?

Uložit

1. Když hřích vstoupil do světa, narušil Boží obraz v nás. Poznává naši osobnost, ale původně do ní nepatřil.
2. Naše cena není závislá na naší hříšnosti, ani na našich zlých skutcích. Spočívá v tom, že nás stvořil Bůh a zaplatil za nás výkupné v Kristu.
3. Pokora je základní křesťanská vlastnost. Nespočívá v popření sebe sama, ale v přijetí naší závislosti na Bohu.
4. Pyšný a arogantní člověk odmítá Boha i bližní, aby měl místo jen pro sebe. Když zná jen sám sebe, sám sebe tím ničí.
5. Bůh je nazván naším Otcem. Je nejlepší ze všech otců. Osobnost našeho tatínka je významná pro naši představu nebeského Otce, ale není definitivní.
6. Když nás svědomí upozorňuje na to, neděláme správně, nechce nás deprimovat, ale povzbuzuje nás, abychom uznali vinu, přijali odpuštění a změnili své jednání.

Otázky k diskuzi

1. Definujte hřích. Jaké má důsledky?
2. Jaký je rozdíl mezi pokorou a komplexem méněcennosti?
3. Můžete popsat hranici mezi pýchou a zdravým sebevědomím? Mezi arogancí a jistotou?
4. Může se svědomí změnit?
5. Hovořte o několika biblických verších popisujících svědomí, které jste v týdnu našli.

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

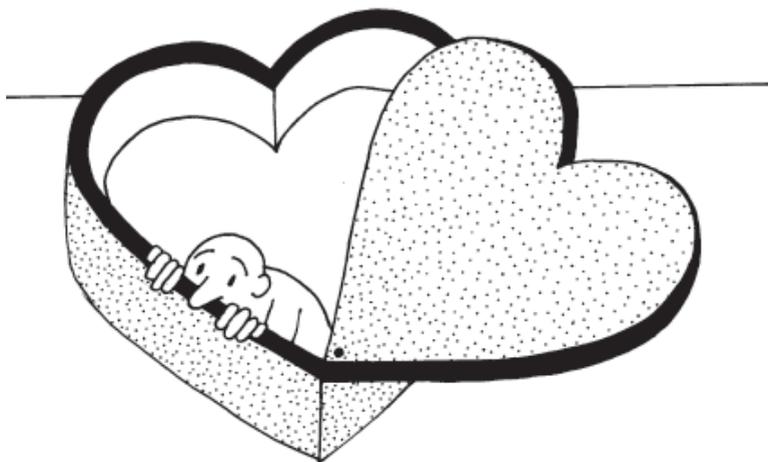

BÝT SÁM SEBOU

„Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj.“ Iz 43,1b

9

Člověk vyšel z Božích rukou jako vyvážená, harmonická bytost. A měl ještě se možnost dále rozvíjet v oblasti tělesné, duševní i duchovní. Tuto přednost nám Stvořitel dává stále. I když hřích mnohé znemožnil, je i čas našeho pozemského života určen k tomu, abychom v něm využili možnosti a rozvinuli dary, které každý máme. Byl a je nám určen růst, rozvoj, věčnost.

Možná řekneš, že každodenní skutečnost je jiná. Mnoho věcí nás brzdí, sráží, nastavují se nám falešná zrcadla. V každém případě máš však v rukou dar života, čas, který je ti vyměřen na zemi, i ten, který je ti nabídnut ve věčnosti. Je to velká šance. Mám ale radu. Udělej to jako mnoho moudrých lidí - svěř ho do spolehlivějších rukou. „Já však, Hospodine, důvěřuji tobě, pravím: „Ty jsi můj Bůh, moje budoucnost je ve tvých rukou.“ (Žalm 15,16a)

Neděle

1 Moj 2,7

Jaké je původní určení člověka?

Dar života

Když Bůh stvořil člověka, daroval mu život. Dal mu také strom života, který měl život zprostředkovávat. Pán Bůh si přeje, aby člověk žil a byl šťastný, opravdově, hluboce šťastný.

Izraelcům často vysvětloval, která cesta vede ke smrti a která k životu. A vždy dodal: Vyvol si tedy život!

Čti Jan 10,9.10. Kristus se představuje jako chléb života, jako dárce živé vody, jako život sám. Dává život světu. Dokonce proto přišel na svět, aby ti, kdo ho slyší, měli kvalitní, plný život.

Čti Zjev 22,17. Máme také přijít a nabrat si zadarmo vodu života.

To vše nás má přesvědčit, že celému nebi záleží na tom, abychom žili. Svrchovaným Božím přáním tedy je náš plný, věčný život a my se nemáme spokojovat s ničím menším, když nám Stvořitel nabízí tak dokonalý dar.

Čti Jan 10,10a. Kdo si přeje naši smrt?

K zamyšlení

◆ Kolik let už vlastníš dar života?

1 Sam 16,7

Čím je naše nitro, srdce, tak důležité?

Takový, jaký opravdu jsem

Říká se, že přítel je ten, před kým se nebojíme být takoví, jací jsme. V tom smyslu je Pán Ježíš naším přítelem, protože před ním můžeme být opravdu otevření a nemusíme se bát, že ztratíme jeho přátelství.

Také rodina je prostředí, kde je nás vidět popravdě, i kdybychom o sobě všechno neřekli. Nejpravdivěji nás ovšem vidí Bůh, před ním neskryjeme nic. Smíme mu také všechno říct a on to vnímá. Rozhovor s ním v modlitbě je proto úžasný dar, často však nedostatečně využívaný.

V Praze se před krátkou dobou vyšetřoval případ krádeže šperků. Ztratily se v bytě, kde bydlí poměrně mladá rodina. Rodiče jsou lékaři, syn má třináct let. Paní má šperky velmi ráda. Nakonec se zjistilo, že šperky vzal a schoval syn. Byl totiž vždycky doma sám, rodiče mu se mu snažili nahradit svou přítomností hračkami, dárky, penězi. Ta krádež bylo jeho voláním...

9

K zamyšlení

- ◆ Umíte si doma laskavě říct pravdu?
- ◆ Přečti si slova staré písně: „Tak, jaký jsem, ač nemám nic, však že mi krev tvá kyne vstříc a že mě voláš víc a víc, Beránku Boží, k Tobě jdu!“

Úterý

1 Moj 3,10.11

Kdy se člověk poprvé bál?

Strach

Život lidí silně narušuje strach. Vzniká, když se člověk cítí sám a hrozí mu něco silnějšího než je on. Každý je vlastně sám, když není s Bohem. To potom stojí na straně nepřítele. Bůh nás ale chce osvobodit od všeho, co znehodnocuje náš život. Chce nás zbavit strachu. Mnoho Božích slibů začíná slovy: „Neboj se!“

Čti 2 Tim 1,7. Opakem strachu, tedy narušených vztahů, je vztah důvěry, lásky a sdílení. Ten v nás vzbuzuje Bůh. Když máme stále ducha bázně, znamená to zřejmě, že jsme ještě nepřijali Boží dar „síly, lásky a rozvahy“. V tom případě to nenechme tak!

Když se snažíme sami překonat hluboký strach, snažíme se téměř o nemožné. Ale má to řešení! Přes propast strachu hází někdo z druhé strany lano. Někdo umí lépe než my navázat vztah, ujistit nás, že mu můžeme věřit. To je to, čemu říkáme dílo spasení, záchrany od strachu. Čti o tom u Řím 8,31-37.

K zamyšlení

- ◆ Jak bys popsal rozdíl mezi skromností a strachem?
- ◆ Najdi alespoň tři biblické texty se slovy „Neboj se!“
- ◆ Nauč se postupně zpaměti pasáž z 8. kapitoly Římanům.

Joz 24,15

Co všechno tím Jozue vyjádřil?

Každý sám za sebe

Člověk se rodí jako nejnesamostatnější ze všech tvorů, je plně závislý na péči jiných, a to velmi dlouho.

Dospělý je ten, kdo si umí zajistit základní životní potřeby. Samostatný dospělý je ten, kdo umí zvážit možnosti, z kterých může vybrat, rozhodne se pro jednu z nich a ví, že je za to sám zodpovědný. Nevymlouvá se na nikoho a nenechává si otevřená zadní vrátka.

Samostanost spočívá také v tom, že si nestěžujeme na druhé, že neudělali něco, co jsme mohli udělat my. Samostatnost je tedy také schopnost využít příležitosti.

Před Pánem Bohem budeme jednou stát samostatně a zodpovídat sami za sebe. Jen ten, kdo je samostatný a zodpovědný sám za sebe, je schopen sám sebe také dát - v manželství, v životním úkolu...

K zamyšlení

- ◆ **Budme dnes vděčni rodičům, učitelům, kteří nás vedou k samostatnosti a zodpovědnosti za naše rozhodnutí.**

Čtvrtek

Řím 8,28; 1 Jan 3,2; 5,15.18.19.20

Jak lze získat toto vědění?

Víme

V záhlaví dnešní stati jsou verše, ve kterých čteme o jistotách prvních křesťanů.

- Věděli, že všechno pomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha.
- Věděli, že při Kristově příchodu budou proměněni k jeho podobě.
- Věděli, že je Bůh slyší a odpovídá na jejich prosby.
- Věděli, že Boží Syn přišel a dal jim schopnost rozlišovat...

Můžeme říct, že společenství věřících sdílí společnou víru, společnou naději. Toto vědění je i v Písmu formulováno jako učení.

Ale každý z nás se stává věřícím až tehdy, když tyto hodnoty nese v sobě osobně jako poklad (2 Kor 4,7). Teprve když jimi žijeme, mají pro nás samotné smysl.

K zamyšlení

- ◆ **Napiš své vyznání:**

Vím, že...

2 Tim 1,12

Kdy se obsah věděni stává osobní vírou?

Věřím

Křesťan ví a věří tehdy, když se dívá na Krista. Křesťanství není filozofie, soubor moudrosti, ideologie, ani soubor zbožných praktik. Křesťanství je život s Kristem. Když ho vidíme poprvé, nejdříve jsme snad překvapeni, zaraženi, potom na něj hledíme v údivu. A když nám řekne: „Pojď za mnou,“ jsme ochotni za ním jít. A také na něho čekat. Tak to je křesťanství, kristovství. Cesta za Kristem a život s ním.

Čti 2 Tim 1,8. Všichni učedníci včetně apoštola Pavla měli pro lidi tuto hlavní zprávu: Ježíš Kristus - slíbený, vtělený, ukřižovaný, zmrtvýchvstalý, přicházející. Proto píše Pavel mladému Timoteovi, jak mluvit a svědčit o Kristu.

Věřit v Krista a o své víře říct - to má k sobě blízko. Existují situace, kdy můžeš podat svědectví o své víře slovy. Můžeš přátelům nebo známým říct o svém životě a o víře, o tom, co pro tebe znamená Kristus. Je to někdy možné i v rámci studia, např. biologie, dějepisu...

Výmluvné jsou pro tvé kamarády ale i tvé postoje v rozhodujících chvílích. Čin většinou říká více než slova.

Když bereš Boha vážně, budeš moci v takových situacích jednat klidně a přirozeně.

K zamyšlení

- ◆ **Co je nejčastější zábranou, že neřekneme o své víře?**
  - máme malé znalosti,
  - kamarádi nemají pro to pochopení,
  - bojíme se, že se budou posmívat,
  - že si toho ani nevšimnou
  - aj.

Uložit

1. Člověk je úžasným Božím stvořením. I když padl, Bůh mu vykoupením vrací cenu a statut milovaného dítěte.
2. Svému Stvořiteli, který zná naše nitro, nemůžeme nic namlouvat. Nesnažme se o to. Naopak mu v modlitbě otevřme srdce a mluvm s ním. Tak budeme pravdivější i před lidmi.
3. Strach je zbraň, kterou jsme hříchem dali do rukou Nepříteli. Bez Boha jsme osamoceni, bojíme se a nemáme sílu. Bůh nás ovšem v této situaci nenechává, ale hází nám přes propast záchranné lano, svou nepodmíněnou lásku.
4. Jen když jsme samostatní a schopni nést za sebe odpovědnost, můžeme se také darovat. Buďme vděční těm, kdo nás vedou k samostatnosti a zodpovědnosti.
5. Protože Nepřítel nám rozšířil po zemi falešné informace, je důležité vědět, jak to skutečně je s naším životem, smrtí, odplatou. To se dovídáme ze zdrojů Božího slova.
6. To, co se dovídáme, můžeme osobně srdcem akceptovat a uvěřit. Protože se však jedná o informace o bytosti, záleží na našem vztahu k ní, na našem vztahu ke Kristu. Kdo pozná Krista a věří mu, získává také odvahu říct o něm jiným lidem.

Otázky k diskuzi

1. Jmenujte problémy, s kterými se setkáváte, když chcete blíže poznat Krista a jít za ním?
2. Popište, co z Božího pokladu jste zatím poznali a z čeho máte radost (2 Kor 4,7).
3. Který slib z Bible už Pán Bůh splnil i vám?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

"POJĎTE ZA MNOU!"

Druhého dne tam byl opět Jan s dvěma ze svých učedníků. Spatřil Ježíše, jak jde okolo, a řekl: „Hle, beránek Boží.“ Ti dva učedníci slyšeli, co řekl, a šli za Ježíšem. Jeden z těch dvou vyhledal nejprve svého bratra Šimona a řekl mu: „Nalezli jsme Mesiáše, což je v překladu Kristus.“ Jan 1,35.36.41

Povoláním Jana, Ondřeje a Šimona, Filipa a Natanaela byl položen základ křesťanské církve. Jan Křtitel přivedl ke Kristu dva ze svých učedníků. Jeden z nich, Ondřej, vyhledal pak svého bratra a pozval ho k Spasiteli. Potom byl povolán Filip a ten šel a vyhledal Natanaela.

Neděle

Mat 26,35

Jak projevovali učedníci svou oddanost Ježíši? Bylo to upřímné?

Oddaný Mistru

Petr seděl venku na nádvoří. Tu si ho všimla jedna služka: „Ty jsi také byl s tím Ježíšem z Galileje!“ Ale Petr přede všemi popřel: „Ani nevím, o čem mluvíš!“

Pak si to namířil k bráně, kde ho uviděla jiná a upozornila okolostojící: „Tento člověk chodil s Ježíšem z Nazareta.“ Petr se však zapřísahal a řekl: „Vůbec toho člověka neznám. Oni se však kolem něj shlukli a doráželi: „Určitě k němu patříš! Je to znát na tvém nářečí!“

Petr se dušoval a přísahal, že Ježíše opravdu nezná. V tom okamžiku se ozval kohout a Petr si vzpomněl na Ježíšova slova: „Dříve než zakokrhá kohout, třikrát mne zapřeš.“ Vyběhl ven a hořce se rozplakal.

K zamyšlení

- ◆ Kristus Petra vychovával. Zabralo to dost dlouhý čas. Domníváš se, že i s tebou si Pán Ježíš dává takovou práci?

Luk 22,31.32

Co můžeme říct o spolupráci Boha Otce a Syna?

Mistr vše připravil

O několik týdnů později se v Jeruzalémě slaví slavnost týdnů, slavnost díkyčinění za úrodu. V městě jsou tisíce cizinců. Také Petr a ostatní Ježíšovi učedníci se zdržují v Jeruzalémě. A pak se děje něco úžasného. Z nebe je slyšet zvuk jako hromobití a nad hlavami Ježíšových stoupenců tančí cosi jako ohnivé plameny a v městských ulicích lidé rozumějí navzdory tomu, že jsou z různých zemí. Petr vystupuje před užaslý zástup lidí a volá:

„Židé a vy všichni, kteří jste právě v Jeruzalémě! Vysvětlím vám, co se děje, ale prosím vás o pozornost, Izraelci, poslyšte! Žil tady mezi vámi Ježíš z Nazaretu, muž, kterému dal Bůh moc činit zázraky a znamení. Mnozí z vás by to mohli dosvědčit. A tohoto muže jste se vy zmocnili a zabilí jste ho na kříži rukama pohanů. Tím jste vlastně splnili Boží úmysl. Bůh však vyrval Ježíše z moci smrti, která ho nemohla udržet, a vzkřísil ho z mrtvých. Ať tedy ví každý Izraelec: Toho Ježíše, kterého jste ukřižovali, toho poslal Bůh jako Pána a Mesiáše!“

Muž, který teď mluví, je to opravdu ten, který byl tenkrát u ohně? Jak je možné, že Petr už najednou nemá žádný strach? Že se odvažuje nechat se před tisíci lidmi zcela otevřeně poznat jako stoupenec Ježíše z Nazaretu? Čti k tomu Jan 21.

Petr neutekl. Přiznal, že zklamal. A litoval toho. Byl ochoten nechat se Bohem vést a učit. Z nestálého učedníka - který vzkypěl rychle jako mléko, který se rychle nadchl a zrovna tak rychle ztrácel odvahu - se stal spolehlivý Ježíšův stoupenec.

K zamyšlení

- ♦ Čím se liší společenství Kristových následovníků od politických či kulturních uskupení?

Úterý

Mat 3,2; 4,17; Skut 2,38

Jak zní základní zvěst evangelia? Platí i dnes?

V síle Ducha

Petrova slova zasáhla mnoho posluchačů a ti se začali ptát apoštolů: „Bratři, co máme dělat?“ „Litujte svých hříchů,“ volal Petr, „vyznávejte je a na znamení Božího odpuštění přijměte křest, který Ježíš Kristu určil pro své následovníky. Také vy dostanete Ducha svatého. Vždyť ten prorocký slib platí vám, vašim dětem, a dokonce lidem po celém světě, které si Pán Bůh zavolá.“ A ještě jim říkal mnoho dalších věcí a radil jim naléhavě: „Nemějte už nic společného s těmi, kteří se postavili proti Mesiáši!“

Ti, kteří Petra poslechli, byli nakonec pokřtěni. Toho dne se připojilo k Ježíšovým následovníkům okolo tří tisíc lidí.

Všichni chtěli slyšet od apoštolů ještě více, bývali rádi pohromadě, společně stolovali, lámali chléb na památku Kristovy poslední večeře a modlili se.

Svou vděčnost Bohu vyjadřovali modlitbami a zpěvem a kdo to slyšel, tomu se to líbilo. Pán jim denně přidával další, kteří uvěřili a byli zachráněni.

K zamyšlení

- ◆ **Znáš někoho, kdo po obrácení ztratil strach z lidí?**

Skut 2,47

Jaký vliv měla skupina pokřtěných na lidi kolem?

Zrození církve

Velké obrácení lidí učedníky překvapilo a měli velkou radost. Nepokládali ale ten zázrak za výsledek svého vlastního úsilí. Uvědomovali si, že sklízejí plody práce jiných. Už od Adamova pádu svěřoval Bůh vyvoleným služebníkům své slovo, aby je zasévali do lidských srdcí. Za svého života na této zemi zasal Kristus sám semeno pravdy. Potom bylo zalito jeho krví.

Obrácení na víru, ke kterému došlo o letnicích, bylo výsledkem této setby, bylo sklizní Kristovy práce a ukázalo moc jeho života a učení.

Apoštolé předkládali lidem jasné a přesvědčivé důkazy. Ale ani takové důkazy by nebyly posluchače přesvědčily, kdyby je Duch svatý nevtiskl do srdcí lidí. Tato slova zasáhla posluchače a oni si uvědomili, jak strašně se provinili, když zavrhlí a ukřižovali Pána slávy.

10

K zamyšlení

- ◆ **Co můžeme říct o spolupráci Božího Syna a Ducha svatého?**

Čtvrtek

Jan 16,8.9

Jak je vztah mezi obviněním a pokáním?

Co spojuje věřící

Duch svatý uschopnil prosté muže z Galileje, aby mohli zahájit dílo. Už to nebyl skupinka nezávislých jedinců a hádajících se mužů. Už jim nešlo o významné funkce v království. Teď byli jednomyslní. Jejich cílem bylo rozšíření Kristova království.

Učedníci se myšlením a povahou přiblížili myšlení a povaze svého Mistra a lidé poznávali, že bývali s Ježíšem. (Skut 4,13)

Pravdy, které předtím učedníci nemohli pochopit, jim nyní byly jasné. Již nepochybovali, že Kristus je Božím Synem. Už věděli, že Kristus, i když měl lidskou podobu, je opravdu Mesiášem. Tuto jistotu s vírou sdělovali světu.

Jaký výsledek mělo vylití Ducha o letnicích? Radostná zvěst o vzkříšeném Spasiteli se dostala do dalekých končin.

K zamyšlení

- ♦ Jak vzniká společenské uskupení a jak Kristova církev?

Jan 16,8.14; 14,26; Řím 8,16

Co konkrétně působí Duch svatý?

Důsledky působení Ducha svatého

Kristovi učedníci, kteří o letnicích dostali sílu z nebe, nebyli tím ale osvobozeni od dalšího pokušení a zkoušek. Když mluvili o pravdě, o spravedlnosti a o svém vzkříšeném Mistru, znovu a znovu je napadal nepřítel pravdy.

Denně se modlili o novou milost. Vliv Ducha způsobil, že i ti nejslabší se učili ve víře rozvíjet své schopnosti. Stávali se čistší a ušlechtilější.

Čas, který uplynul od těchto významných letnic, nic nezměnil na Kristově slibu, že pošle Ducha svatého jako svého zástupce.

Duch svatý je důležitý činitel v záchraně lidí. Spolupracuje s Bohem Otcem i Synem. To, co Kristus pro nás vykonal, přijímáme pro sebe osobně pod vlivem působení svatého Ducha. Ten nás usvědčuje, když hřešíme, ale také nám dává jistotu, že jsme Boží děti.

10

K zamyšlení

- ◆ Pročti si velebněskou modlitbu Ježíše Krista (Jan 17).

Uložit

1. Kristus pracoval a žil s učedníky a věnoval jim výchovnou péči jako jednotlivcům. Učedníci dlouho nechápali jeho poslání a cíle.
2. Kristus spolupracuje na spasení člověka a celého lidstva s Bohem Otcem a s Duchem svatým. Když žil na zemi, modlil se za učedníky i za ty, kteří mají skrze ně uvěřit v něho.
3. Duch svatý obviňuje svědomí, ale také povzbuzuje hříšníka.
4. Kristovo společenství, církev, vzniká zcela jinak než běžná lidská uskupení. Bez působení Božího Ducha by církev byla jen výsledkem lidské aktivity a nemohla by splnit poslání, ke kterému je určena.

Otázky k diskuzi

1. Informoval Bůh už dříve o tom, že Duch svatý se takto projeví?
2. Za co vše se modlil Ježíš během pozemského života?
3. V čem se liší a v čem se neliší společenství Kristových následovníků od jiných uskupení lidí?

Pro mně nové:

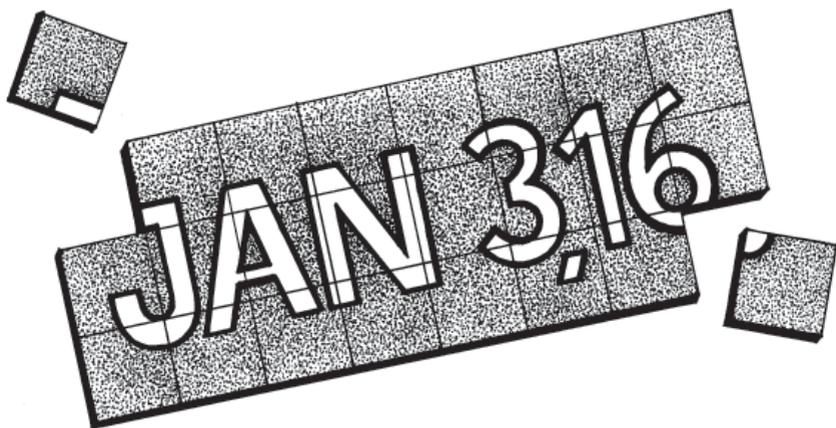
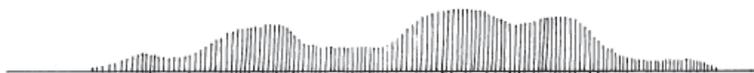
Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

"BUDETE MI SVĚDKY AŽ NA SÁM KONEC ZEMĚ"

„Ale dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.“ Skut 1,8

Bůh nás pověřil, abychom se podíleli na jeho plánu. Jde o předání evangelia celému světu. Vírou můžeme přijímat pomoc Ducha svatého při vydávání svědectví a někteří i při kázání. Vydávání svědectví je užitečné i pro nás, protože to posiluje naši víru.

Neděle

Skut 23,11; 16,6.7

Jaké přesné a konkrétní plány zadával Bůh prvním misionářům?

Podrobně připraveno

Ježíš poslal křesťany hlásat evangelium všem lidem. První křesťané nebyli bohatí ani vlivní, jen málo z nich mělo vyšší vzdělání. Některé okolnosti v Římské říši však umožňovaly rychlé šíření poselství.

- Všechna velká města byla spojena s Římem a mezi sebou navzájem sítí silnic a námořních linek.
- Téměř všude se mluvilo řecky nebo latinsky.
- Židovská společenství existovala téměř po celé zemi. Pravděpodobně žilo rozptýleně v Římské říši více Židů než v Palestině. Tam, kde žili, scházeli se Židé pravidelně v synagogách k modlení a čtení Písma.
- Římská říše byla centralistickým státem, který sjednocoval mnoho národů a zemí. Tak se mohli první křesťané pohybovat po téměř celém tehdy známém světě.

K zamyšlení

- ◆ **Jaké byly hlavní podmínky vzniku křesťanské církve?**

Skut 19,26.27

Na jaké bohy je člověk ochoten spoléhat?

Diana z Efezu

V Římské říši byla nejrůznější náboženství. Někteří jejich bohové byli silní, jiní slabí, ale také lstiví nebo hloupí. Vyžadovali oběti a mstili se, když nedostali, co žádali. Lidé byli vydáni všanc jejich náladám a svévoli. Lidé měli před bohy spíše strach než úctu. Báli se jejich trestů a vynakládali velké úsilí, aby si je naklonili nebo je také přelstili. Co bylo běžné ve vztahu k božstvům, projevovalo se i v každodenním životě lidí.

Vedle nespočetných bohů zde byl ještě někdo, kdo vyžadoval úctu a klanění. Byl to římský císař. Nechal se nazývat bohem a spasitelem světa. K jeho cti se konaly hlučné slavnosti a pájilo se mu kadidlo na vyzdobených oltářích. Přesto si někteří lidé kladli otázku, zda může být člověk opravdu bohem a zda neexistuje pravý Bůh, neznámý a neviditelný, který by stál nade vším.

Čím bylo křesťanství tak mimořádné? V první řadě zvěstovali křesťané Boha, který je úplně jiný než staří, známí bohové. Byl to Bůh, před kterým nebylo třeba mít strach. Bůh lásky a milosrdenství, který se v Ježíši Kristu ujal lidstva.

Víra v tohoto zvláštního Boha hluboce ovlivnila život křesťanů. V křesťanských sborech vládla láska a vědomí pospolitosti. Sbory tvořily útočiště před intrikami okolního světa. Křesťané měli jiný životní styl. Neúčastnili se pitek, byli svědomití, ochotně platili daně, podporovali vdovy, sirotky a nemocné, navštěvovali vězně, zasílali chudším sborům finanční podporu.

K zamyšlení

- ◆ **Přečti si Skut 19,21-40. Co by pro tebe asi znamenalo takové božstvo jako byla velká Diana z Efezu?**

Úterý

2 Kor 4,1-6

Uved' důležité rozdíly mezi falešným náboženstvím a pravou bohoslužbou.

Milující Bůh

Společenství křesťanů mnoho lidí přitahovalo. Je ovšem také pravda, že nový Bůh lásky byl zpočátku předmětem posměšků, ale mnoho lidí cítilo, že tento Bůh je právě tím, co potřebují a po čem touží.

Apoštolé zvěštovali Ježíše a jeho význam pro lidi - jeho smrt na kříži a zmrtvýchvstání. Tam, kde lidé začali věřit v Ježíše, změnil se jejich život od základu. Jak je to možné?

Víra v Ježíše Krista je více než náboženství, filozofie nebo ideologie. Ježíš Kristus, Syn Boží, se kvůli lidem stal člověkem. A to mění všechno. „Vždyť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby každý, kdo v něho uvěří, unikl záhubě a získal věčný život.“ To je ústřední téma evangelia. Jsme Bohem milováni dříve, než víme o jeho lásce a než ji opětuje.

Boha nepřimějí k milosti naše skutky. Projevuje nám milost, protože nás miluje. Tím se liší křesťanská víra od všech ostatních náboženství. A právě toto důležité učení o milujícím Bohu bylo během staletí vždy znovu a znovu zatlačováno jinými nesprávnými představami.

K zamyšlení

- ♦ Dopouštějí se lidé i dnes strašného přestupku tím, že zkreslují Boží povahu a požadavky? Rozved' svou odpověď.

Skut 26,9-11

Jak se mýlil Saul z Tarsu ve svém pojetí Boha a bohoslužby?

„Nic nemůžeme proti pravdě...“

Církev rostla a potřebovala zajištění sociálních potřeb. Proto bylo ustanoveno sedm diakonů, zbožných mužů s doboru pověstí. Ti měli pečovat o potřebné v církvi. Apoštolům zůstala především služba Božím slovem a jeho šíření. Ale i sami diakoni zvěstovali evangelium.

Obdivujeme odvahu diakona Štěpána, který vystoupil před židovskou radou. Starší se zachovali, jak se domnívali, že se zachovat mají. Aby byla umlčena sekta a její významný představitel, který se, jak se domnívali, rouhal, ukamenovali ho. U kamenování byl přítomen i mladý teolog Saul. Schvaloval, že Štěpána zabili. Tehdy začalo kruté pronásledování církve v Jeruzalémě. Všichni kromě apoštolů se rozprchli po Judsku a Samařsku.

Čti 2 Kor 13,8. Ti, kteří se z Jeruzaléma rozprchli, začali kázat evangelium všude, kam přišli. Filip přišel do Samaří a zvěstoval tam Krista. Také činil zázraky. A tak byla v městě velká radost.

Ale Saul se snaží církev zničit. Pátrá dům od domu, zatýká muže a ženy a dává je do žaláře. Dokud se nepřiblíží k Damašku, neví, že ho Bůh tvrdým zásahem připraví pro zcela jiný úkol. Čti Skut 9,1-18.

K zamyšlení

- ◆ Který prorocký časový úsek skončil v době, kdy zemřel Štěpán?
- ◆ K čemu většinou vedla pronásledování křesťanů? Můžeš doložit svou odpověď?

Čtvrtek

Skut 10,34-36

Jak apoštolé postupně poznávají celou šíři Božího záchranného díla?

Připraveni jít k pohanům

Pavlovo obrácení nebylo jen převratným mezníkem v jeho životě, ale také počátkem nové epochy v dějinách apoštolské církve, a tedy i v dějinách lidstva. Po letničním zázraku to byla nejvýznamnější událost, kterou Bůh zajistil šíření evangelia mezi pohany.

V době, kdy Saul z Tarsu prožívá obrácení, připravuje Bůh cestu evangeliu k pohanům i prostřednictvím Petra. Než ho navštívili lidé od zbožného římského setníka Kornelia, dostává vidění o čistých a nečistých zvířatech. Petr pochopí, že je úkolem církve zvěstovat evangelium všem národům.

Apoštol o tom informuje také bratry z Judska. Podrobně jim vysvětluje svou zkušenost. Když tomu porozumějí i oni, chválí Boha a říkají: „Tak i pohany povolal Bůh k pokání, aby dosáhli života!“

Bůh nám prokazuje mnoho trpělivosti, když někdy nechápeme, že Boží království je pro každého. Čti Mat 22,1-10.

K zamyšlení

- ◆ Kdybys byl současníkem apoštolů, zdál by se ti Saul - Pavel vhodnou osobností pro tak závažný úkol jako je misie mezi pohany? Čti 2 Kor 10,10; Řím 1,16; Gal 2,8.

Jan 16,33

Na co Kristus otevřeně připravil své následovníky?

Vítězství, které přemohlo svět

Židé i pohané křesťany pronásledovali, věznili a bili je, osnovali spiknutí a vyvolávali nepokoje. Ale protivenství se stalo katalyzátorem pro šíření křesťanství. Tím se prokázalo, že křesťanství není dílem lidí, ale dílem Boha.

Křesťan, který má Kristův hluboký pokoj, se nehněvá na své nepřátele, protože oni „nevědí, co činí“. Nepoznali to, co poznal on. Kristus připravoval učedníky i všechny své následovníky na to, že lidé neobrácení nebudou mít pro ně pochopení. Křesťan se nemá divit odporu a nepochopení. Zůstává mu „víra, která přemáhá svět“.

Bůh může působit i v podmínkách jakéhokoli protivenství. Když se setkáš s tvrdým jednáním nepřátelsky laděných lidí, uvědom si, že k tomu došlo proto, že jsi věrně svědčil o víře. Nebo jen proto, že jsi věřil a žil jinak. Neuzavírej se před další příležitostí zvěstovat dobrou zprávu o Kristu. Protivenství ti přinese příležitost. Uchop ji!

K zamyšlení

- ◆ Na čem ti v životě záleží?

Uložit

1. Bůh připravil akci záchrany člověka. Informoval o tom prostřednictvím proroků. Nestanovil však jen prorocká časová údobí. V době, kdy křesťanská církev přejímá pochodeň pravdy od izraelského národa, jsou také připraveny potřebné vnější podmínky pro rychlé šíření křesťanství.
2. Hlavním předpokladem vzniku a růstu církve bylo dílo, které Kristus vykonal na zemi, vylití Ducha svatého a připravení jedinci i skupiny. Bratrská láska věřícího společenství, víra a naděje nebyly pak k zastavení.
3. Bůh si připravoval a vychovával lidi, kteří by pokorně a v závislosti na něm nesli evangelium tam, kam je pošle (Petra mezi Židy, Filipa do Samaří, Pavla k pohanům...). Apoštolé při různých příležitostech vyprávěli v malých i velkých skupinkách svou zkušenost s Kristem.
4. Pronásledování a nepochopení Kristus učedníkům předpověděl. Nejsou znamením nezdaru, ale často právě počátkem úspěchu díla.

Otázky k diskuzi

1. Hovořte o osobnosti diakona Štěpána.
2. V čem je vám blízký Filip?
3. Jaké otázky byste kladli, kdybyste měli jít do zahraniční misie?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

"PŘEPLAV SE DO MAKEDONIE A POMOZ NÁM"

*„Sami víte, bratři, že náš příchod k vám nebyl marný.
Víte také, jak jsme předtím ve Filipech trpěli a byli
pohaněni; a přece nám náš Bůh dal odvahu hlásat vám,
přes mnohý těžký zápas, evangelium Boží.“ 1 Tes 2,1.2*

Kniha Skutků nekončí popisem Pavlovy smrti. Nepřináší životopisy, ale popisuje šíření evangelia, inspirované Duchem svatým. Je důležitou zprávou o Boží práci pro člověka.

Mluví o začátcích křesťanské církve, aby dala jistotu těm, kteří budou v práci pokračovat. Bůh dokončí nejen to, co začal dělat pro jednotlivce, ale dokončí i celosvětové zvěstování záchranné zvěsti. Spolupracuje přitom s těmi, kteří mají radost z toho, co pro nás dělá.

Neděle

Skut 11,19-24

Za jakých okolností začal pracovat Barnabáš v Antiochii?

Barnabáš a Saul v Antiochii

Barnabáš, to znamená „syn útěchy“, byl muž, který uměl povzbuzovat a měl pro pochopení pro jiné. Když například Saul (Šavel, Pavel) přišel do církve, kterou kdysi pronásledoval, mnoho bratrů se k němu chovalo opatrně. Ale Barnabáš se ho ujal.

Bratři z Jeruzaléma poslali Barnabáše do Antiochie, protože tam byl velký zájem o evangelium. Když tam přišel a viděl, co se z milosti Boží děje, měl radost a povzbuzoval všechny, aby ve svém rozhodnutí vytrvali a zůstali Pánu věrní. Byl to muž dobrý, plný Ducha svatého a víry; a tak bylo mnoho lidí přivedeno k Pánu. Barnabáš potřeboval pomoc, a proto se vydal do Tarsu pro Saula. Vzal ho s sebou do Antiochie. Pracovali v tamějším sboru po celý rok a vyučovali velké množství lidí. A právě v Antiochii bylo učedníci poprvé nazváni křesťany (= kristovci). Společná práce s Barnabášem v Antiochii posílila Pavla v jeho přesvědčení, že Bůh ho povolal, aby vykonal zvláštní dílo v pohanském světě.

K zamyšlení

- ♦ Vypracuj zápis do kroniky antiochenského sboru: kdy a jak vznikl, jak rostl, kteří kazatelé tam působili...
- ♦ Najdi na mapce v Bibli Tarsus a Antiochii.

Skut 17,2-4

Jak většinou apoštolé postupovali při evangelizaci v městě?

První misijní cesta - Barnabáš a Saul

Duch svatý oslovil bratry v Antiochii: „Oddělte mi Barnabáše a Saula k dílu, ke kterému jsem je povolal.“ A tak po modlitbách a postu na ně vložili ruce a vyslali je k dílu. Posláni tedy Duchem svatým, odešli Barnabáš a Saul do Seleukie a odtud se plavili na Kypr.

V městech, která navštívili, bývaly skupiny Židů. Tyto skupiny učedníci často oslovili v synagóze a ukázali jim na to, co chybělo jejich víře: na Krista. Dále se snažili promluvit i k dalším obyvatelům města. Pokud potom nebyli vyhnáni nebo uvězněni, scházeli se znovu se skupinou těch, kteří uvěřili kázání nebo měli alespoň zájem o poselství. Sborům, které tak vznikaly, potom apoštolé - hlavně Pavel - psali pastýřské listy pro upevnění víry a jako rady. Tam, kde to bylo možné, vrátil se Pavel při dalších cestách do založených sborů.

Při první misijní cestě prošel tak Pavel s Barnabášem tato místa:

- Kypr (města Salamina, Páf),
- Perge v Pamfylii,
- Pisidská Antiochie,
- Ikonium,
- Lystra a Derbe v Lykaonii,
- zpět stejnou cestu až do Perge,
- dále Attalie,
- Antiochie v Sýrii, odkud vyšli.

12

K zamyšlení

- ◆ **Máme dnes my křesťané podobný vztah jako apoštolé k těm, kteří „jsou bez Krista a bez Boha na světě“ (Ef 2,12)?**

Úterý

Skut 15. kap.

Jaký problém s sebou přinesla úspěšná evangelizace mezi pohanů?

Jeruzalémské jednání o křesťanech z pohanů

Do Antiochie přišli někteří Židé, kteří nebyli spokojeni s tím, že pohané (nejsou z izraelského národa), kteří se stali křesťany, nepřijímají obřizku a nedodržují zásady týkající se jedení masa (maso ze zvířat, obětovaných modlám, používání krve...). Pavel a Barnabáš s tím nesouhlasili. Proto je sbor vyslal do Jeruzaléma, aby tu otázku předložili apoštolům a starším. V 15. kapitole Skutků dobře prostuduj

- řeč židovských věřících z Judska, kteří přišli do Antiochie,
- misijní zprávu, kterou předkládal Barnabáš s Pavlem cestou v různých sborech i potom bratrům v Jeruzalémě,
- řeč bratrů farizeů,
- řeč Petrovu,
- řeč Jakubovu,
- znění dopisu, který bratři z Jeruzaléma poslali sborům.

Při řešení hlavní otázky se vyskytlo tolik různých hledisek, že se zdálo, že shromáždění stojí před nepřekonatelnými těžkostmi. Ale Duch svatý vlastně již vyřešil tuto otázku, na níž závisel zdar křesťanské církve a možná sama její existence.

Už dříve než problém vznikl, dal totiž Bůh Petrovi vidění a jasné poučení, že evangelium je pro všechny lidi. To Petr při jednání v Jeruzalémě jasně připomněl. Zvláštní vliv měly také konkrétní zkušenosti dvou misionářů - Pavla a Barnabáše (Skut 15,12).

K zamyšlení

- ◆ **K čemu slouží diskuze? Co lze diskuzí řešit, a co ne?**

Skut 13,46.47

Je důležité znát dějiny Božího lidu?

Druhá misijní cesta

Po nějaké době navrhl Pavel Barnabášovi, aby zase navštívili sbory, kde už kázali slovo Boží, a podívali se, jak se tam bratrům daří. Barnabáš chtěl vzít s sebou i Jana Marka, který už byl s nimi na první cestě, ale v Pamfylii se vrátil. Pavlovi se Jan Marek nezdál dost odvážný pro takovou práci, proto odmítal vzít ho na další cestu. Vznikla kvůli tomu dokonce neshoda mezi Pavlem a Barnabášem.

A tak se vytvořily dvě dvojice misionářů. Pavel si místo Barnabáše vzal Sílase, Barnabáš se vydal na cestu s Janem Markem. Itirenář Pavla a Sílase byl asi takovýto:

- Sýrie, Kilikie, Derbe, Lystra,
- (Duch svatý jim zabránil jít se Slovem do provincie Asie)
- Frygie, galatská krajina,
- Mysie (tam jim Duch nedovolil jít do Bithynie),
- Troada.

V Troadě dostává Pavel vidění o muži z Evropy, která prosí o zprostředkování evangelia.

Evropa:

- Makedonie, Filipy,
- Tesalonika,
- Beroj,
- Athény,
- Korint.

Potom lodí zpět do Sýrie, Efezu, Cesareje, Jeruzaléma a zpátky do Syrské Antiochie.

12

K zamyšlení

- ◆ V 16. až 18. kapitola Skutků jsou popsány události z těchto měst. Reakce nebyly jen kladné. Jak bys popsal vztah Pavla a Sílase k těm, kteří jim bránili v kázání a pronásledovali je?
- ◆ Jak si vysvětluješ zpěv učedníků ve filipském vězení?

Čtvrtek

Skut 20,29-32

Co Pavel věřícím zvláště zdůrazňoval při poslední misijní cestě?

Třetí misijní cesta

Pavel se v Antiochii dlouho nezdržel a vydal se znovu na cestu, přes Galatskou krajinu a Fryggi do Efezu. Tam plánuje cestu přes Makedonii a Achaju do Jeruzaléma. Tam chce pobýt nějaký čas a dostat se také do Říma.

Po problémech v Efezu (kvůli bohyni Dianě) se rozloučí s učedníky a jde do Řecka. Pak cestuje přes Makedonii a Filipy do Troady. Dále se plaví s malými zastávkami do Efezu. Tam se loučí s bratry; sděluje jim, že ho už neuvidí.

Plují k ostrovu Rodos, kolem Kypru, zůstávají stát v Týru. Cestou navštěvuje Pavel věřící, udílí jim rady a povzbuzuje jejich víru.

K zamyšlení

- ◆ Uved' alespoň pět jmen mužů, kteří provázeli Pavla na cestách.

Skut 27,23.24

Jaký úkol svěřil Bůh Pavlovi?

Ceta do Jeruzaléma a Říma

V Jeruzalémě se na Pavla nejdříve obracejí křesťané ze Židů, kteří žijí v Římě. Prosí ho, aby udělal něco pro to, aby nebyl považován za rušitele židovských předpisů. Pavel s nimi odchází do chrámu.

V jeruzalémském chrámě je Pavel zatčen. Židé, kteří ho chytili, jej nejdříve obvinili, že učí proti vyvolenému národu, proti Zákonu a proti chrámu. A teď že navíc přivedl do chrámu pohany!

Protože Jeruzalém je pod vládou Říma, nepokoje v městě vyšetřují římské úřady. (V té době vládl Klaudius Lysias). Vojáci Pavla zatýkají a dovádějí ho do pevnosti. Tam má možnost mluvit k zástupu lidí, představit se a hájit se; vypráví také o svém setkání s Kristem před Damaškem. To vyvolá odpor a je povolán před veleradu. Dále je poslán do Cesareje k místodržiteli Félixovi. Zůstává ve vazbě a po dvou letech se místodržitelem stává Porcius Festus. I on vyslechne Pavla. Ten se však odvolal k císaři. Festus ho ještě nechá mluvit před svými hosty - před králem Agrippou a Bereniké.

Pavel skutečně odplouvá a po ztroskotání lodi se nakonec dostává do Říma. Tam jeho neúnavná práce ještě pokračuje. - Nakonec dochází k výslechům. O tom Pavel krátce píše Timoteovi: „Při mé první obhajobě nikdo při mně nebyl, všichni mě opustili. Kéž jim to Bůh nepočítá! Pán však při mně stál a dal mi sílu, abych mohl dovršit zvěstování evangelia...“

12

K zamyšlení

- ◆ **Pavel formuloval zprávu o spasení vždy srozumitelně pro posluchače. Co je třeba k takovému jasnému vyjadřování?**

Uložit

1. Evangelium je radostné poselství.
2. Pro křesťany z Židů bývalo obtížné pochopit, co je podstatné a co druhořadé.
3. Duch svatý zasáhl při jednání v Jeruzalémě, protože církev v tu chvíli stála na křižovatce.
4. Pavla vždy znovu posilovala jeho první zkušenost s Kristem. Jeho jistotu však prohlubovaly další zkušenosti.

Otázky k diskuzi

1. Proč potřeboval tak schopný člověk jako apoštol Pavel spolupracovníky? Co víte o jednotlivých bratřech, kteří s Pavlem spolupracovali nebo ho doprovázeli?
2. Jmenujte různá nebezpečí, která hrozila prvokřesťanským sborům a která hrozila církvi obecně.
3. Jmenujte 5 hlavních témat Pavlova zvěstování.
4. Čím jsou pro vás cenné biblické zprávy o apoštolu Petrovi?
5. Co víš o zasedání Generální konference církve adventistů s.d. v Minneapolis v roce 1888?

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:

"TI, KTEŘÍ SKRZE JEJICH SLOVO VE MNE UVĚŘÍ"

„Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa. Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří.“ Jan 17,18.20

I když to učedníci nemohli ještě pochopit, udělal Kristus pro ně více, než si mohli představit. I před závěrečným utrpením měl klid, protože věděl, že nejdůležitější rozhodnutí o jejich záchraně padlo dříve, než byl stvořen svět. Věděl, že život jeho věrných služebníků se bude podobat jeho životu. Věděl, že to bude řada vítězství, kterých si na zemi nebudou vědomi. Na věčnosti to však poznají.

Neděle

Jan 21,16

Co v Petrově životě předcházelo tomuto rozhovoru?

Mistrův učedník

V knize Skutky apoštolů se o působení apoštola Petra mnoho nepíše. Když se po vylití Ducha o letnicích rozvinula intenzivní misijní činnost, vyvíjel Petr s jinými bratry úsilí o navázání styků s Židy, přicházejícími do Jeruzaléma. Jeho svědectví o Ježíši Nazaretském mělo úžasný vliv. Díky své zkušenosti, kterou Kristus předpověděl (Luk 22,32), přestal Petr spoléhat na sebe a naučil se cele spoléhat na Mistra. Vzpomínku na jeho selhání a proměňující Kristovu milost umocňoval poslední rozhovor s Ježíšem u Genezaretského jezera, kde mu Kristus svěřil úkol: pást ovce a beránky. Po celou dobu své služby evangeliu Petr věrně dbal na svěřené stádo. Vzal vážně úkol, který mu dal Spasitel.

Petrova pastorační práce a jeho dopisy připravovaly církve také na pronásledování, které se blížilo. Apoštol zdůrazňoval odpovědnost křesťanů před nevěřícími, zodpovědnost starších žen před mladšími ženami, zodpovědnost za ochranu oveček před lvem - tedy za ochranu církve před bludným učením.

Lidské nadšení má sklon slábnout, většinou lidé ztrácejí sílu. Ale Petr až do konce čerpal sílu od svého Mistra (2 Petr 1, 10).

K zamyšlení

- ♦ Čti 2 Kor 4,16. Znáš nějakého staršího křesťana, na kterém se naplňuje tato výpověď?

2 Petr 1,19-21

V jakých souvislostech mluví Petr o Božích proroctvích?

Neztratit se v čase

Apoštolu Petrovi velmi záleželo na tom, aby křesťané nezapomněli, jaký význam má proroctví. Sám ve svém dopise předkládá proročnou vizi Kristova příchodu a okolností, které mu budou předcházet.

Čti 2 Petr 3.

I jiní Kristovi učedníci ve své zvěsti a v epištolách upozorňují na vrcholnou událost dějin, na druhý Kristův příchod. Cítíme, s jakou láskou a nadějí mluví o návratu svého Mistra. Zároveň uvádějí proročké údaje o „znameních časů“ (Mat 16,3).

Čti Jak 5,1-6; 1 Tes 4,13-18; Juda 17,18)

K zamyšlení

- ◆ Jaký význam měla pro apoštoly zvěst o Kristově příchodu a o vzkříšení?
1 Kor 15,17
- ◆ Čti 2 Petr 3,13. Můžeme čekat, že na světě zavládne spravedlnost?

Úterý

Zjev 1,11

Kdo sděloval Janovi poselství pro církev?

Novozákonní prorok

Nejrozsáhlejší a nejzávažnější novozákonní proroctví bylo však zjeveno Janovi, „kterého miloval Ježíš“. Jan byl už starý, když ve vyhnanství na ostrově Patmos dostal vidění o tom, co bude prožívat církev v budoucnu.

Nejpřehlednější proroctví týkající se církve sděluje Jan v 2. a 3. kapitole novozákonní proročké knihy Zjevení. Proročké pohledy jsou dopisy adresované konkrétním sborům v Malé Asii, ale zároveň platné pro církev v různých časových údobích. Každý křesťan v nich může najít aktuální poselství. Jedná se o tyto sbory:

1. Efez,
2. Smyrna,
3. Pergamos,
4. Thyatiry,
5. Sardy,
6. Filadelfie,
7. Laodikea.

K zamyšlení

- ♦ Najdi na mapě sedm míst, do kterých byly adresovány Ježíšovy dopisy.
- ♦ Nauč se z paměti jména všech sborů.

Zjev 1,9

Proč byl Jan na ostrově Patmos?

Svědék nezmlkl

Právě v těžkém období života církve byl Jan odsouzen k odchodu do vyhnanství. Jeho hlas byl však právě nyní v církvi velmi potřebný. Mnoho jeho spolupracovníků vytrpělo mučednickou smrt. Zbytek věřících byl vystaven pronásledování. Vše nasvědčovalo tomu, že nepřátelé Kristovy církve budou slavit vítězství.

Ale Boží ruka neviditelně působila. Poslala Jana tam, kde mu Kristus mohl dát jedinečné zjevení o sobě i o sborech. Nepřátelé doufali, že jakmile bude Jan ve vyhnanství, jeho hlas utichne. Na ostrově Patmos ale učedník, dostal poselství, jehož vliv bude posilovat církve až do konce času.

V obrazech a symbolech viděl Jan významné události, které měl zaznamenat, aby Boží lidé jeho doby i věřící v budoucnosti mohli správně porozumět nebezpečím a bojům, které přijdou.

Někteří křesťané nevěnují knize Zjevení pozornost. Tvrdí, že je to zapečetěná kniha. Je to však „zjevení, které Bůh dal Ježíši Kristu, aby ukázal svým služebníkům, co se má brzo stát. Blaze tomu, kdo předčítá slova tohoto proroctví, a blaze těm, kdo slyší a zachovávají, co je tu napsáno, protože čas je blízko“. (Zjev 1,1.3)

K zamyšlení

- ◆ Čím je pro tebe kniha Zjevení jiná než kniha Daniel, i když jsou to obě knihy proroctví o církvi?

Čtvrtek

Kol 4,7

Jak se vyjadřuje apoštol Pavel o bratrech?

Zestární učedníci

Anděl, který oslovil apoštola Jana na Patmu, se považuje za služebníka jako je Jan, za spoluslužebníka. Když je anděl takto pokorný, oč víc máme mít my lidé respekt ke všem bližním a být solidární se všemi lidmi. I když jsme před Bohem všichni jen neužitečními služebníky, měli bychom se chovat laskavě k těm, kteří svázali svůj život s Božím dílem, a mít k nim ohled. Tito staří pracovníci stáli věrně ve zkouškách. Jsou možná už slabí, vyčerpaní a neschopni nést těžší břemena, jaká mají nést mladší. Mohou ale dávat cenné rady.

Dělali snad chyby, ale ze svých nezdarů se učili vyhýbat se omylům. Zažili zkoušky a protivenství a i když pozbyli přitom část síly, Bůh je neodstrkuje.

Měli bychom respektovat ty, kteří sloužili Mistru, když dílo postupovalo obtížně vpřed. Mladí lidé mohou mnoho získat a sami také dospět, když se budou stýkat se staršími lidmi, kteří zůstali Bohu věrní. Pro mladé je čest mít je mezi sebou.

K zamyšlení

- ◆ **Co může mladému křesťanu bránit, aby měl respekt ke starším bratrům a sestrám?**

Jan 17; Luk 22,31.32

Co dělal Kristus pro církev, když byl ještě na zemi?

Co je církev?

Církev je

- Kristovo tělo - Ef 1,22; Kol 1,24;

- stádo,

- stavba z živých kamenů,

- nástroj, který Bůh ustanovil pro záchranu světa,

- je zřízena ke službě,

- její poslání je nést světu evangelium.

Od počátku žehnal Bůh světu prostřednictvím svého lidu. Pro staré Egyptany poslal Josefa. Josefova poctivost uchránila život celého národa. Skrze Daniela zachránil Bůh život všem mudrcům Babylóna.

Každý, v jehož srdci bydlí Kristus a kdo chce ukázat lidem Boží lásku, je Božím spolupracovníkem v Boží záchranné akci.

Bůh si vybral Izrael, aby skrze něho zjevil lidstvu svou povahu. Přál si, aby v Izraeli národy našly pramen záchranu. Celá soustava předobrazů a symbolů byla poselstvím evangelia a vyjadřovala slib vykoupení.

Ale Izrael zapomněl na přednost, kterou dostal. Požehnání, které dostal, nepřinášela požehnání světu. Využívali je k vlastní slávě. Nakonec židovští vůdci nebyli ochotni přijmout žádné poučení. Nepotřebovali nikoho. Proto se Spasitel od nich odvrátil a dílo, kterým oni opovrhli, svěřil jiným.

Kristovo království bude ustaveno. Musí o něm slyšet města na celé zemi. K tomu byli povoláni učedníci a ti, „kteří skrze jejich slovo uvěří“ v Krista.

13

K zamyšlení

- ♦ Úkol, který Bůh svěřil novozákonní církvi, je závažný jako byl úkol svěřený Izraeli. Když se satan snažil odvrátit Izrael od jeho poslání, snaží se o totéž i v případě křesťanů?

Uložit

1. Kristus vychovával i učedníka Petra pro úkol, který mu svěřil. Zdá se nám, že Petrova láska k Mistrovi rostla až do konce učedníkového života.
2. Láska ke Kristu a příprava na jeho návrat jsou centrem poselství a života všech jeho učedníků. Z toho vycházejí i jejich prorocké pohledy na poslední dobu a Kristův návrat.
3. Úkoly, které Bůh dává jednotlivcům i skupinám lidí, myslí vždy velmi vážně. Když lidé neplní pověření, Bůh jim ho může vzít, ale svůj plán stejně uskuteční. Smutné je pro toho, kdo zůstane „venku“ (Mat 25,28-30).

Otázky k diskuzi

1. Máme k dispozici dějiny Izraele i dějiny křesťanské církve. Máme také proroctví (především knihu Zjevení) a to jsou dějiny psané dopředu. Myslíte, že to vše doceňujeme a dostatečně využíváme pro svou orientaci a posílení víry? 2. Jaké povzbuzení může najít církev v Ježíšově velekněžské modlitbě (Jan 17) a v Kristových slovech Petrovi (Luk 22,31.32)?
3. Proč je dnes vliv křesťanství tak slabý?
4. Kdo má podle tvého poznání nejlepší předpoklady pro pastorační práci?
5. Sledujte hlavní linie Kristova poselství sedmi církvím.

Pro mně nové:

Neporozuměl jsem:

Moje rozhodnutí:
